

**ЕКОНОМСКО-ТРГОВАЧКА ШКОЛА
„КЊАЗ МИЛОШ“
Горњи Милановац**

РАЗВОЈНИ ПЛАН ШКОЛЕ

за период од јула 2023. до јуна 2028. године

СТРУЧНИ АКТИВ ЗА РАЗВОЈНО ПЛАНИРАЊЕ:

Катарина Недељковић, директор

Гордана Трифковић, педагог

Александра Црногорац, наставник

Ана Грбић, члан Школског одбора

Даница Бачевић, члан Савета родитеља

Никола Станушић, ученик, представник Ученичког парламента

Горњи Милановац

јун, 2023. године

САДРЖАЈ

1. Увод.....	1
2. Услови у којима школа ради.....	4
3. Подаци о образовно - васпитном раду.....	5
4. Swot анализа.....	6
5. Мисија, визија и вредности.....	7
6. Области развоја школе у наредном периоду.....	8
Област квалитета 1: Програмирање, планирање и извештавање.....	8
Област квалитета 2: Настава и учење.....	11
Област квалитета 3: Образовна постигнућа.....	14
Област квалитета 4: Подршка ученицима.....	17
Област квалитета 5: Етос.....	21
Област квалитета 6: Организација рада школе, управљање људским и материјалним ресурсима.....	24
План осталих активности.....	29
Праћење и вредновање реализације у посебним областима развоја школе.....	68

1. УВОД

Економско - трговачка школа „ Књаз Милош” је настала из потребе за школовањем кадрова за привреду и јавне службе и почела је са радом 1. јуна 1990. године.

То је школа која је од самог почетка опредељена да буде савремена. Школа је на време препознала савремене тенденције у развоју стручног образовања, посебно у времену брзог техничко - технолошког развоја и укључила се у многе пројекте.

Школа континуирано остварује сарадњу са социјалним партнерима, прати њихове потребе за кадровима уз иновирање постојећих и развијање нових образовних профила.

Запослени у школи су спремни да следе визију развоја модерне и савремене школе, са развијеном тимском структуром рада, која поред добре опремљености, акценат ставља на развој људских ресурса.

Развој и напредовање ове школе омогућава велики број људи и институција, напори запослених, али и велика подршка локалне самоуправе и привреде.

Планирајући даљи развој школе у наредних пет година, трудићемо се да будемо иновативни, али и реални са јасном визијом да будемо школа по мери ученика, наставника и окружења.

1.1. Основни подаци о школи

Пун назив школе	Економско-трговачке школе „Књаз Милош“
Адреса	Бука Караџића 1, 32300 Горњи Милановац
Телефон/факс	032/720-810, 713-322
Веб сајт	www.etsgm.edu.rs
Електронска пошта	etsgm.knjazmilos@gmail.com ; info@etsgm.edu.rs ;
Директор школе	Катарина Недељковић, дипл.економиста
Телефон директора	032/720-810
Електронска пошта	katarina.nedeljkovic@etsgm.edu.rs ;
Број регистрације у судском регистру (усклађивање са Законом о класификацији делатности и регистру јединица разврставања и Уредбом о упису у судски регистар)	1-2229-00
Под називом Економско-трговачка школа уписана је у судски регистар Решењем Привредног суда у Чачку	Фи. 56/11/ број пријаве 3
Матични број у регистру	07578130
Шифра делатности	8532
ПИБ	102193353
Текући рачун школе	840-1014660-08
Унутрашња површина школе (м ²)	1400
Површина околног земљишта (м ²)	667
Капацитет школе (максималан број ученика)	480
Број ученика	362
Језици на којима се изводи настава у школи	Српски језик
Број смена у школи	Две

1.2. Историјат и специфичности школе

Економско - трговачка школа „ Књаз Милош” спада у једну од млађих васпитно - образовних институција у Србији. Од првих оснивачких дана, из 1990. године школа је континуирано радила и трансформисала се до данашњих дана када је препознајемо као савремену просветно - образовну институцију у ширем региону. Школа је основана одлуком Скупштине општине Горњи Милановац 1. јуна 1990. године.

Од самог оснивања школа је пратила потребе локалне привреде али и новине које је уводило МП РС, и у складу са тим уводила одговарајућа занимања на трогодишњем и четворогодишњем образорекекономовању у оквиру два подручја рада:

1. Економија, право и администрација
2. Трговина, угоститељство и туризам

Прва деценија рада поставила је чврсте темеље даљег развоја школе. Захваљујући огромном ентузијазму наставника и изузетним резултатима ученика, школа је била препозната на регионалном и републичком нивоу. Интересовање ученика за занимања која нуди Економско - трговачка школа било је све веће.

Период од 2001. године обележен је учешћем школе у различитим пројектима, интензивним сређивањем и опремањем школе, увођењем нових образовних профила, али и континуираним усавршавањем наставника за савремени начин рада у настави.

Од 2009. до 2013. године школа је учествовала у пројекту „ Регионални центри компетенције РЕЦЕКО - Србија”, заједно са 12 средњих стручних школа под покровитељством ГИЗ - а.

Период од 2014. године је био обележен интензивном модернизацијом школе и применом ИКТ у наставном процесу што обележава и даљи развој данас, применом нових идеја и технологија у школском образовању.

У школи је као модерна визија развоја успостављена структура тимског рада у коју су укључени сви наставници а која, уз свестрано залагање ученика и родитеља даје одличне резултате.

Добра организација рада, иновације, стручно образовање, и увођење нових образовних профила учинили су школу озбиљним партнером локалне али и регионалне привреде. Перманентна едукација наставника и стручне екскурзије ученика и ван граница наше земље доказ су сталног праћења најсавременијих образовних тенденција.

Развијено међусобно поверење наставника и ученика као равноправних сарадника у васпитно - образовном процесу спонтано су изнедриле темељне вредности школе: мотивисаност за стално усавршавање, преузимање личне одговорности за сопствене резултате, слобода мишљења и критичког изражавања, тимски рад.

Повезивање са привредом је веома квалитетно и бројна привредна предузећа су укључена у процес образовања ученика : „ Типопластика,” „ Металац Бојлери, “ „ Металац Трејд, “ „ Металац Пролетер, “ „ Хелиос Србија, “ „ Свислајон Таково, “ „ Папирпринт, “ „ Флинт Груп Балкан, “ „ РОЦ Рудник”... Наша школа успешно сарађује са угоститељским објектима и туристичким организацијама на реализацији практичне и блок наставе. Имамо успешну сарадњу са сличним школама у земљи и у иностранству.

Школа је регистрована за ванредно школовање, доквалификације и прекцвалификације.

Наставници улажу велики труд да своју наставу учине занимљивијом и атрактивнијом за ученике, користећи савремена наставна средства и методе како би учници били мотивисани да што више буду присутни на настави. Желимо да у наредним годинама будемо у врху нашег образовног школског система: по залагању у раду, по односу и васпитном раду са ученицима, по повезаности са привредом, по функционалним применљивим знањима који ученици стичу у нашој школи, по стручном усавршавању наставника, по континуираној набавци савремених наставних средстава.

2.УСЛОВИ У КОЈИМА ШКОЛА РАДИ**2.1 Материјално - технички услови**

Школски простор	Број	Површина у м2
Школске зграде	2	1400
Учионице	9	595
Библиотека - медиотека са читаоницом	1	55
Кабинети	4	350
Остали простор	1	35
Тоалети и ходиници	4	365

2.2 Људски ресурси школе

Запослени	Стручни профил	Број извршилаца
Наставно особље	Наставници	49
Руководеће особље	Директор	1
	Организатор практичне наставе	1
Стручни сарадници	Стручни сарадник педагог	1
	Стручни сарадник библиотекар	1
Административно особље	Секретар	1
	Техничар за одржавање информативних система	0,5
Финансијско особље	Шеф рачуноводства	1
	Референт за финансијско - рачуноводствене послове	0,5
Помоћно - техничко особље	Хигијеничари	3
	Домар	0,5
	Техничар инвестиционо-техничког одржавања	0,5

3. ПОДАЦИ О ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОМ РАДУ**3.1. Образовни профили за које је школа верификована**

Образовни профили	Степен стручне спреме	Датум и број решења
Економски техничар	IV	022 - 05 - 00095/94-03 од 17.05.1994.
Биротехничар	IV	022 - 05 - 00095/94 од 17.05. 1994. године
Продавац - Трговински техничар	IV	022 - 05 - 00095/94-03 од 17.05.1994.
Трговац	III	022 - 05 -00095/94 -03 од 17.05. 1994.
Складиштар	III	022 - 05 - 00095/94 - 03 од 17. 05. 1994.
Финансијски техничар	IV	022 - 05 - 00095/94 - 03 од 19. децембра 2005. године
Финансијски администратор - оглед	IV	022 - 05 - 00095/94-03 од 30. маја 2007. године
Трговински техничар	IV	022 - 05 - 00095/94 - 03 од 9.02.2005.
Комерцијалиста - оглед	IV	022 - 05 - 00095/94-03 од 23. јуна 2008. године
Службеник осигурања - оглед	IV	022 - 05 - 00095/94-03 од 7. јуна 2011. године
Финансијски администратор	IV	022 - 05 - 00095/94-03 од 19. марта 2014. године
Туристички техничар	IV	022 - 05 - 00095/94-03 од 9. септембра 2015. године
Пословни администратор	IV	022 - 05 - 00095/94 - 03 од 14. јула 2016. године
Комерцијалиста	IV	022 - 05 - 00095/94-03 од 27. децембра 2016. године
Службеник у банкарству и осигурању	IV	022 - 05 - 00095/94-03 од 31. августа 2018. године
Туристичко - хотелијерски техничар	IV	022 - 05 - 00095/94-03 од 9. септембра 2020. године
Кувар	III	022 - 05 - 00095/94-03 од 20. маја 2021. године
Економски техничар	IV	022 - 05 - 00095/94-03 од 27. марта 2021.године
Трговац	III	022 - 05 - 00095/94-03 од 27. марта 2021. године
Кулинарски техничар	IV	022 - 05 - 00095/94-03 од 01.септембра 2021. године
Конобар	III	022 - 05 - 00095/94-03 од 13.октобра 2022. године
Финансијско-рачуноводствени техничар	IV	022 - 05 - 00095/94-03 од 06.фебруара 2023. године

4.SWOT АНАЛИЗА

Наше снаге

- Стручан, мотивисан наставни кадар који се континуирано усавршава
- Атмосфера у колективу - добри међуљудски односи и сарадња међу запосленима
- Запажени резултати на такмичењима ученика
- Изванредна сарадња са социјалним партнерима, локалном самоуправом и другим школама
- Дobar маркетинг школе и упис нових ученика
- Добра опремљеност школе наставним средствима
- Посвећеност наставника и спремност да помогну ученицима у сваком тренутку
- Пружање подршке новим наставницима и ученицима
- Дobar имиџ школе у окружењу

Наше слабости

- Недовољна обученост наставника за писање и учествовање у разним пројектима
- Недовољно пројектне наставе
- Лоше предзнање ученика
- Немотивисаност поједних ученика за рад
- Неповољни материјални услови поједних родитеља

Могућности

- Увођење нових технологија у настави јачање ИКТ компетенција ацих учесника образовно - васпитног процеса
- Праћење потреба тржишта рада за развојем нових и иновирањем постојећих образовних профила
- Развој дуалних образовних профила и могућност брзог запослења
- Организовањем заједничких акција укључивањем родитеља
- Сарадња са локалном заједницом и привредом региона, учешће у регионалним пројектима
- Организовање преквалификација, доквалификација и специјалистичког образовања за запослене у привреди
- Посотојање потреба тржишта рада и социјалних партнера за стручним усавршавањем постојећих кадрова
- Успостављање нове и развијање постојеће сарадње са школама у земљи и у иностранству
- Успешно спровођење постојећих и укључивање у нове пројекте
- Повећање понуде у оквиру проширене делатности школе
- Развој школе у складу са стратегијом одрживог развоја

Претње

- Демографски фактори, смањење броја ученика који уписују средњу школу
- Дигитални јаз и немогућност једнаке доступности ИКТ технологија за све ученике
- Промене у условима пословања у привреди и могућност прекида сарадње са досадашњим партнерима из привреде
- Недостатак физкултурне сале
- Предзнање ученика који долазе из основне школе које утиче на квалитет наставе

5. МИСИЈА, ВИЗИЈА И ВРЕДНОСТИ

Мисија

Квалитетно, савремено образовање и васпитање ученика са развојем електронских и дигиталних компетенција као алата за комуникацију и усавршавање у циљу укључивања у свет рада и примену стечених знања. Поштовање различитих образовних могућности ученика а кроз примену савремених наставних средстава, облика и метода рада, учешћем у пројектима, развијајући стваралачки и радни потенцијал свих ученика и запослених обезбедиће квалитетно образовање и вапитање ученика уз стручно усавршавање наставника, тимски рад и остваривање партнерстава у земљи и иностранству.

Визија

Савремено опремљена, национално препозната средња стручна школа, лидер у средњем стручном образовању, пример узорног колектива, пожељан социјални партнер, отворена за даљи развој и у функцији локалног и регионалног прогреса. Школа по мери ученика, наставника и окружења. Школа мотивисаних и успешних наставника и ученика која у атмосфери међусобног поштовања свих актера образовно васпитног процеса, у потпуности припрема средњошколце и одрасле за свет рада или даље школовање, ефикасно преквалификује радну снагу у складу са потребама тржишта рада и социјалних партнера.

Вредности

- Поштење и искреност
- Чување угледа школе
- Колегијалност и тимски рад
- Поштовање и разумевање
- Правичност и једнакост
- Уважавање различитости
- Стручност и посвећеност
- Креативност и иновативност
- Поштовање радног простора
- Очување здраве животне средине

6. ОБЛАСТИ РАЗВОЈА ШКОЛЕ У НАРЕДНОМ ПЕРИОДУ

Током школске 2021/22. године и 2022/23. године урађено је самовредновање шест кључних области. Приоритети у даљем остваривању образовно - васпитног рада су утврђени у свакој од шест области квалитета у складу са Стандардима квалитета рада установе.

1. Програмирање, планирање и извештавање
2. Настава и учење
3. Постигнућа ученика
4. Подршка ученицима
5. Етос
6. Организација рада школе, управљање људским и материјалним ресурсима

У табелама које следе, за сваку област квалитета су наведени:

- А) Циљеви, задаци, активности, критеријуми мерила за самвредовање планираних активности, носиоци активности, временски оквир спровођења и потребни ресурси
- Б) Праћење реализације Развојног плана школе
- В) Процена остварености циљева Развојног плана школе

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 1: ПРОГРАМИРАЊЕ, ПЛАНИРАЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ**1А) Циљеви, задаци и активности у оквиру области Програмирање, планирање и извештавање**

Стратешки циљ:				
1. Обезбеђивање квалитетне наставне и ваннаставне понуде која се стално унапређује				
Задатак 1.1. Израдити и усклађивати Школски програм у складу са прописаним начелима за израду овог документа				
Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир спровођења	Ресурси
1.1.1. Израда новог Школског програма	Усвојен и објављен нови ШП који је сачињен у складу са специфичностима школе	Стручни актив за развој ШП у сарадњи са стручним већима за области предмета и тимовима образовних профила	Током школске године када је дошло до измене Школског програма	Прописи, Правилници
1.1.2. Усклађивање ШП са изменама правилника за заједничке и	Усвојене и објављене измене и допуне ШП	Стручни актив за развој ШП у	Током школске године у којој је дошло до измене	Прописи, Правилници

стручне предмете		сарадњи са тимовима образовних профила	прописа и правилника за текући и наредни разред	
1.1.3. Израда ШП за нове образовне профиле	Усвојене и објављене измене и допуне ШП	СА за развој ШП у сарадњи са тимом образовног профила	Током школске године у којој је дошло до измене прописа и правилника за текући и наредни разред	Прописи, Правилници

Задатак 1.2. Годишњи план рада школе је у функцији ефективног и ефикасног рада у школи и усмерен је на задовољавање различитих потреба ученика

1.2.1. Стратешки циљеви из Развојног плана и Школског програма операционализовани су кроз садржаје и активности које се планирају у Годишњем плану рада школе	ГПР је донет у складу са ШП и РПШ и календаром образовно-васпитног рада школе	Стручни органи, тимови, педагог и директор школе	До 15. септембра сваке школске године	
1.2.2. Реализација садржаја и активности планираних ГПР се континуирано прати и анализира	У ГПР су предвиђене активности и механизми за праћење рада и извештавање током школске године	Директор, педагог	Током сваке школске године	
1.2.3. Планирање ваннаставних активности је у складу са Интересовањима и потребама ученика	Прикупљени су подаци о интересовањима ученика за ваннаставне активности и оне су организоване у складу са интересовањима ученика и расположивим средствима.	Одељењске старешине,	Изјашњавање сваке школске године за све ученике на почетку школске године	

	Планови рада омогућавају задовољавање различитих потреба ученика			
		руководиоци ваннаставних активности		

1Б) Праћење реализације у области Програмирање, планирање и извештавање

Начин и време праћења	Одговорно лице	Кога треба информисати
Анализа реализације акционог плана на крају другог полугодишта сваке школске године (у оквиру анализе реализације ГПР)	Чланови Стручног актива за развојно планирање који се одређују за сваку	Наставничко веће
Извештај о реализацији РПШ – једном годишње, у оквиру Извештаја о раду школе	школску годину	Наставничко веће, Савет родитеља, Школски одбор

1В) Процена остварености циљева у области Програмирање, планирање и извештавање

Критеријуми остварености циљева	Мерила – индикатори који приказују промену зацртаних циљева	Инструменти/ докази
Школа обезбеђује наставну и ваннаставну понуду која је у складу са прописима и специфичностима школе, ученика и окружења. Развијени су механизми за стално праћење реализације и извештавање које омогућава предузимање мера и активности за унапређивање програмирања и планирања рада школе.	Присутни су одговарајући индикатори у складу са Стандардима квалитета	Чек листа на основу Стандарда квалитета рада установе

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 2: НАСТАВА И УЧЕЊЕ

2А) Циљеви, задаци и активности у оквиру области Настава и учење

Стратешки циљ				
1. Стално унапређивање квалитета наставе како би сваки ученик имао могућност да напредује				
Задатак 2.1. Наставник ефикасно управља процесом учења на часу и прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика				
Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир спровођења	Ресурси
2.1.1. Наставник успешно структурира и повезује делове часа користећи различите методе и поступно поставља питања/задатке/захтеве различитог нивоа сложености	У писаној припреми за час су видљиве наведене активности. Приликом посете часова може се уочити да су ове активности присутне.	Предметни наставници, директор, педагошка служба	Континуирано	Писана припрема за час, образац за праћење и вредновање часа
2.1.2. Наставник функционално користи постојећа наставна средства и ученицима доступне изворе знања	У писаној припреми за час су видљиве наведене активности.	Предметни наставници, директор, педагошка служба	континуирано	Писана припрема за час, образац за праћење и вредновање часа
	Приликом посете часова може се уочити да су ове активности присутне.			
2.1.3. Наставник прилагођава начин рада и наставни материјал индивидуалним карактеристикама сваког ученика и посвећује време и пажњу сваком ученику у складу са његовим образовним и васпитним потребама	Увид у наставни материјал и писану припрему за час. Ученици кроз упитнике процењују да је ова активност присутна. Приликом посете часова може се уочити да су ове активности присутне.	Предметни наставници, директор, педагошка служба	континуирано	Писана припрема за час, образац за праћење и вредновање часа, Упитник за ученике
Задатак 2.2. Ученици стичу знања, усвајају вредности, развијају вештине и компетенције на часу				
2.2.1. Активности/радови ученика показују да су разумели предмет учења на часу, умеју да примене научено и образложе како су дошли до решења	Приликом посете часова може се уочити да су ове активности присутне.	Предметни наставници, директор, педагошка служба	континуирано	Писана припрема за час, образац за праћење и вредновање часа
2.2.2. Ученици примењују повратну информацију да реше задатак/унапреди учење	Приликом посете часова може се уочити да су ове активности присутне.	Предметни наставници, директор, педагошка служба	континуирано	Писана припрема за час, образац за праћење и вредновање часа

2.2.3. Ученици повезује предмет учења са претходно наученим у различитим областима, професионалном праксом и свакодневним животом	У писаној припреми за час су видљиве наведене активности. Приликом посете часова може се уочити да су ове активности присутне.	Предметни наставници, директор, педагошка служба	континуирано	Писана припрема за час, образац за праћење и вредновање часа
Задатак 2.3. Поступци вредновања су у функцији даљег учења				
2.3.1. Наставник формативно и сумативно оцењује у складу са прописима и даје потпуну и разумљиву повратну информацију ученицима о њиховом раду, укључујући и јасне препоруке о наредним корацима	Приликом посете часова може се уочити да су ове активности присутне.	Предметни наставници, директор, педагошка служба	Континуирано	Образац за праћење и вредновање часа, упитник за ученике, електронски дневник, постојећа евиденција наставника о постигнућу ученика
2.3.2. Ученик поставља себи циљеве у учењу	У евиденцији наставника о постигнућу ученика постоји податак о очекиваном постигнућу ученика.	Предметни наставници	Септембар и континуирано током школске године	Постојећа евиденција наставника о постигнућу ученика
2.3.3. Ученику су јасни критеријуми вредновања иуме критички да процени свој напредак и напредак осталих ученика	На почетку школске године ученици су упознати са критеријумима оцењивања и вредновања рада Приликом посете часова може се уочити да је присутна ова активност.	Стручна већаза области предмета, Предметни наставници	Септембар и континуирано током школске године	Критеријуми оцењивања и вредновања рада донети на стручним већима за области предмета, образац за праћење и вредновање часа
Задатак 2.4. Реализација пројектне наставе				
Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир спровођења	Ресурси
2.4.1. Стручно усавршавање наставника је у функцији оснаживања за примену пројектне наставе	Наставници су прошли обуке за примену пројектне наставе.	Тим за професионални развој , наставници	Континуирано	Материјално-технички
2.4.2. Планирање и реализација пројектне наставе	Годишњим планом рада се за сваку школску годину планира реализација пројектне наставе.	Предметни наставници, руководиоци секција	Континуирано	Унутрашњи и материјално-технички
	Пројекти планирани ГПР-ом			

	су реализовани.			
2.4.3. Афирмисање примера добре праксе	Сваке школске године се промовишу најбољи радови настали у оквиру пројектне наставе.	Стручна већа за области предмета, тимови образовних профила, одељењска већа, Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва и педагошка служба	Једном годишње, у складу са календаром који ће се утврђивати сваке школске године	унутрашњи

2.5. Сваки ученик има прилику да буде успешан

2.5.1. Наставник користи разноврсне поступке за мотивисање ученика уважавајући њихове различитости и претходна постигнућа и подстиче интелектуалну радозналост и слободно изношење мишљења	Приликом посете часова може се уочити да су ове активности присутне. Ученици кроз упитнике процењују да су ове активности присутне.	Предметни наставници, директор, педагошка служба	Континуирано	Унутрашњи
2.5.2. Наставник и ученици се међусобно уважавајући на конструктиван начин се успоставља и одржава дисциплина у складу са договореним правилима	Приликом посете часова може се уочити да су ове активности присутне. Ученици кроз упитнике процењују да су ове активности присутне.	Предметни наставници, директор, педагошка служба	Континуирано	Унутрашњи

2Б) Праћење реализације у области Настава и учење

Начин и време праћења	Одговорно лице	Кога треба информисати
Анализа реализације акционог плана на крају другог полугодишта сваке школске године (у оквиру анализе реализације ГПР)	Чланови Стручног актива за развојно планирање који се одређују за сваку школску годину	Наставничко веће
Извештај о реализацији РПШ – једном годишње, у оквиру Извештаја о раду школе		Наставничко веће, Савет родитеља, Школски одбор

2В) Процена остварености циљева у области Настава и учење

Критеријуми остварености циљева	Мерила – индикатори који приказују промену зацртаних циљева	Инструменти/ докази
Настава која се реализује у школи обезбеђује да сваки ученик има могућност напредовања	Присутни су одговарајући индикатори у складу са Стандардима квалитета	Упитници, писане припреме, записници стручних органа, материјал за наставу, непосредан увид у наставни процес, електронски дневник, педагошка евиденција наставника.

Реализација пројектне наставе омогућава да ученик планира, реализује и вреднује пројекат у настави самостално или уз помоћ наставника и пружа прилику да сваки ученик буде успешан.	Број планираних и реализованих пројеката везаних за наставу и учење се повећава из године у годину	Планови рада наставника, писане припреме, реализоване пројектне активности, записници стручних органа, материјал за наставу, непосредан увид у наставни процес, електронски дневници
---	--	--

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 3: ОБРАЗОВНА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА**ЗА) Циљеви, задаци и активности у оквиру области Образовна постигнућа ученика**

Стратешки циљ				
1. Стално подстицање напредовања ученика				
Задатак 3.1. Континуирано праћење постигнућа и напредовања ученика				
Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир спровођења	Ресурси
3.1.1. Иницијално тестирање ученика из сваког предмета	Наставник има евиденцију резултата иницијалних тестова за сваког ученика	Предметни наставници	На почетку школске године	Тестови
3.1.2. Праћење напредовања ученика	Током провере знања сваког ученика наставник процењује напредовање ученика у односу на резултате иницијалног тестирања и периодичних провера знања.	Предметни наставници у сарадњи са одељењским већем и педагошка служба по потреби	Континуирано	Лична евиденција наставника, електронски дневник
3.1.3. Резултати праћења напредовања и образовних постигнућа користе се за даљи развој ученика	Наставник индивидуализује подршку ученику на основу праћења резултата рада. Облици образовно-васпитног рада су прилагођени личним постигнућима и потребама ученика / ученици укључени у одговарајуће облике рада	Предметни наставници у сарадњи са одељењским већем и педагошка служба по потреби	Континуирано	
Задатак 3.2. Припремање ученика за испите којима се завршава одређени ниво и врста образовања (матурски, завршни испит и др.)				
Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир спровођења	

3.2.1. Упознавање ученика завршних разреда са организацијом завршног и матурског испита	Сви ученици завршних разреда су упознати са организацијом завршног и матурског испита на часовима одељењског старешине/одељењске заједнице и на часовима наставних предмета који обухваћеним матурским и завршним испитом	Одељењске старешине завршних разреда, предметни наставници	Септембар (и по потреби континуирано током школске године)	
3.2.2. Упознавање родитеља ученика завршних разреда са начином полагања матурског и завршног испита	Родитељи ученика завршних разреда су упознати са начином полагања завршног и матурског испита на првом родитељском састанку	Одељењске старешине завршних разреда	Септембар (први родитељски састанак)	
3.2.3. Одређивање ментора ученицима завршних разреда	Сваком ученику завршног разреда је одређен ментор за израду матурског или завршног испита у складу са одговарајућим Приручником, Водичем или Правилником о полагању матурског или завршног испита	Одељењске старешине, предметни наставници и тимови образовних профила	друго полугодиште	Унутрашњи
3.2.4. Организовање припреме за полагање матурских и завршних испита	Организована је припрема свих ученика за полагање матурских и завршних испита у обиму од најмање 5% од укупног годишњег броја часова из предмета из којих се полаже матурски, односно завршни испит; Најмање један писмени задатак из српског језика и књижевности се ради као припрема за матурски испит.	Тимови образовних профила, наставници предмета из којих се полаже матурски, односно завршни испит	друго полугодиште	Унутрашњи
3.2.5. Периодичне тестове знања прилагодити завршним тестовима	Током школовања ученици су стекли искуство у оцењивању путем тестова, умеју реално да процењују своје знање и припремљени су за полагање испита којима се завршава одређени ниво и врста образовања.	Тимови образовних профила, наставници предмета из којих се полаже матурски, односно завршни испит	континуирано	Унутрашњи

Задатак 3.3. Континуирана анализа резултата ученика на матурским и завршним испитима

Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир спровођења	Ресурси
3.3.1. Анализа остварених резултата ученика на матурским и завршним испитима	Редовно се анализирају резултати ученика на завршним и матурским испитима у јунском испитном року на Стручним већима за области предмета, на Наставничком већу	Стручна већа за области предмета и тимови образовних профила	Сваке школске године	Извештаји стручних већа
3.3.2. Појачан рад са ученицима из предмета из којих је успех на матурском испиту лошији у односу на успех на настави и додатно унапређивање критеријума за оцењивање и усаглашавање са захтевима на матурском испиту	Критеријуми оцењивања усклађени са захтевима на матурском и завршном испиту Постижу се бољи резултати из предмета/области у којима је успех био лошији	Стручна већа за области предмета и тимови образовних профила	Сваке школске године	Извештаји стручних већа, тимова образовних профила

3Б) Праћење реализације у области Образовна постигнућа ученика

Начин и време праћења	Одговорно лице	Кога треба информисати
Анализа реализације акционог плана на крају другог полугодишта сваке школске године (у оквиру анализе реализације ГПР)	Чланови Стручног актива за развојно планирање који се одређују за сваку школску годину	Наставничко веће
Извештај о реализацији РПШ – једном годишње, у оквиру Извештаја о раду школе		Наставничко веће, Савет родитеља, Школски одбор

ЗВ) Процена остварености циљева у области Образовна постигнућа ученика

Критеријуми остварености циљева	Мерила – индикаторикоји приказују промену зацртаних циљева	Инструменти/ докази
Резултати праћења напредовања и образовних постигнућа користе се за даљи развој ученика	<p>Просечна пролазност и средња оцена ученика на крају школске године.</p> <p>Ученици похађају часове допунске и додатне наставе у складу са закључцима одељенских већа.</p> <p>Ученици који похађају допунску наставу показују напредак у учењу.</p> <p>Ученици којима је потребна додатна образовна подршка остварују постигнућа у складу са индивидуалним циљевима учења/прилагођеним образовним стандардима.</p> <p>Ученици који су укључени у додатни рад остварују напредак у складу са програмским циљевима и индивидуалним потребама.</p>	<p>Анализе на класификационим периодима,записници са седница ОВ.</p> <p>Електронски дневник, индивидуална евиденција наставника.</p> <p>Евиденција тима за инклузивно образовање и тимова за пружање додатне образовне подршке.</p>
Планирање и припремање за матурске и завршне испите усмерено је на побољшање успеха ученика на овим испитима	Средња оцена и просечна пролазност ученика на матурском и завршном испиту је приближна или се повећава из године у годину.	Анализе, извештаји

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 4: ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА**4А) Циљеви, задаци и активности у оквиру области Подршка ученицима**

Стратешки циљ:				
1. Унапређивање система пружања подршке свим ученицима				
Задатак 4.1. Пружање подршке ученицима				
Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир	Ресурси
4.1.1. Обавештавање ученика и родитеља (законских заступника) о врстама подршке које школа пружа	Ученици и родитељи (законски заступници) су обавештени о врстама подршке у учењу и васпитне подршке коју школа пружа.	Одељењске старешине у сарадњи са педагошком службом	На почетку школовања и током школовања	Подсетник за рад ОС
4.1.2. Предузимање мера подршке ученицима на основу анализе успеха	Реализација предложених мера за побољшање успеха ученика	Одељењске старешине у сарадњи са педагошком службом и предметним наставницима и родитељима	Током школске године	Мере за побољшање успеха

4.1.3. Школа укључује породицу односно законске заступнике у планирање и реализацију пружања подршке ученицима	Родитељи (законски заступници) учествују у планирању, реализацији и праћењу мера подршке	Одељењске старешине у сарадњи са педагошком службом и предметним наставницима	Током школске године	
4.1.4. Сарадња са релевантним институцијама и појединцима	Успостављање сарадње по потреби	Одељењске старешине, педагошком службом, родитељи	По потреби	Сарадници
4.1.5. Школа пружа подршку ученицима при преласку из основне у средњу школу	Успостављена сарадња са основним школама из које долазе ученици који припадају осетљивим друштвеним групама. Успостављена је сарадња са основним школама у ситуацијама када је	Одељењске старешине, педагошком службом, родитељи	По потреби	Сарадници из ОШ
	ученику у претходном циклусу образовања пружана додатна образовна, здравствена или социјална подршка.			

Задатак 4.2. Подстицање личног социјалног развоја ученика

Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир	Ресурси
4.2.1. Израда понуде ваннаставних активности у складу са потребама и интересовањима ученика и ресурсима школе	Понуда ваннаставних активности урађена је у складу са потребама и интересовањима ученика и ресурсима школе	Тим за подршку ученицима, одељењске старешине	Сваке школске године	Упитници и за ученике
4.2.2. Организовње активности за развијање социјалних вештина (конструктивно решавање проблема, ненасилна комуникација...).	Реализован бар један програм током школске године	ППС у сарадњи са Тимом за подршку ученицима и ОС	Сваке школске године	Материјално – технички
4.2.3. Промовисање здравих стилова живота, заштите животне средине и одрживог развоја	Реализовање најмање једне активности током школске године.	Одговарајуће секције, одељењске старешине, ученички парламент	Сваке школске године	Материјално – технички

Задатак 4.3. Подстицање професионалног развоја ученика

Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир	Ресурси
4.3.1. Наставници планирају корелацију одговарајућих садржаја предмета са светом рада и занимања и/или наставком школовања	Корелација наведена у припреми наставника за час	Наставници, тимови образловних профила	Сваке школске године	
4.3.2. Наставници кроз одговарајуће садржаје подстичу професионални развој ученика	Активности су уочене на часу Ученици процењују да су наведене активности присутне кроз питања у упитнику за ученике	Наставници	Сваке школске године	
4.3.3. Реализација програма каријерног вођење и саветовање ученика	Активности планиране програмом каријерног вођења и саветовања су реализоване	Тим за каријерно вођење и саветовање у сарадњи са одељењским старешинама и наставницима	Током школовања ученика	Материјално – технички Институције у друштвеној средини
Задатак 4.4. Подстицање талентованих и надарених ученика да на најбољи начин испоље своје способности				
Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир	Ресурси
4.4.1. Упознавање ученика са врстама додатног рада у школи, секцијама и другим активностима	Ученици су упознатиса врстама додатног рада у школи, секцијама и другим активностима	Одељењске старешине у сарадњи са руководиоцима секција и предметним наставницима	Сваке школске године	
4.4.2. Укључивање ученика у ваннаставне активности	Ученици су укључени у складу са својим интересовањима	Одељењске старешине у сарадњи са руководиоцима секција и предметним наставницима	Сваке школске године	
4.4.3. Ангажовање надарених и талентованих ученика, у складу са њиховим интересовањима, у раду других институција и организација које се баве младима	Ученици учествују у активностима других институција	Одељењске старешине	Сваке школске године	Институције друштвене средине
4.4.4. Подстицање ученика за учешће на такмичењима, конкурсима и	Ученици учествују на такмичењима, конкурсима и слично	Предметни наставници у сарадњи са одељењским	Сваке школске године	

слично.		старешинама		
Задатак 4.5. Пружање подршке ученицима из осетљивих група				
Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир	Ресурси
4.5.1. Оснаживање ученика за разумевање и приhvатање инклузивних принципа и вредности	Реализоване радионице за ученике, материјал за рад одељењске заједнице	Педагошка служба, тим за инклузивно образовање, одељењске старешине	До краја школске године	Материјално - технички
4.5.2. Пружање подршке наставницима у коришћењу и примени мера инклузивне образовне праксе	Наставници израђују и примењују индивидуалне образовне планове	Педагошка служба, тим за инклузивно образовање, наставници који израђују планове	До почетка другог полугод ишта	
4.5.3. Предузимање мера за редовно похађање наставе ученика из осетљивих група	Похађање наставе ученика из осетљивих група се редовно прати и доносе мере које подстичу редовност похађања наставе у складу са специфичностима ученика	Педагошка служба, тим за инклузивно образовање, одељењске старешине	Континуирано	

4Б) Праћење реализације у области Подршка ученицима

Начин и време праћења	Одговорно лице	Кога треба информисати
Анализа реализације акционог плана на крају другог полугодишта сваке школске године (у оквиру анализе реализације ГПР)	Чланови Стручног актива за развојно планирање који се одређују за сваку школску годину	Наставничко веће
Извештај о реализацији РПШ – једном годишње, у оквиру Извештаја о раду школе		Наставничко веће, Савет родитеља, Школски одбор

4В) Процена остварености циљева у области Подршка ученицима

Критеријуми остварености циљева	Мерила – индикатори који приказују промену зацртаних циљева	Инструменти / докази

<p>У школи функционише систем пружања подршке ученицима. Школа плански, кроз низ повезаних програма, поступака и акција, у складу са потребама и иницијативама ученика, води рачуна о личном и социјалном и професионалном развоју ученика.</p> <p>Школа је у складу са својим могућностима ствара услове да талентовани и надарени ученици на најбољи начин испоље своје способности.</p> <p>Школа стално унапређује доступност одговарајућих облика подршке.</p> <p>У школи функционише систем подршке деци из осетљивих група.</p>	<p>Присутни су одговарајући индикатори у складу са Стандардима квалитета.</p>	<p>Анализе, извештаји</p>
---	---	---------------------------

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 5. ЕТОС**5А) Циљеви, задаци и активности у оквиру области Етос**

<p>Стратешки циљ</p> <p>1. Континуирано неговање и развијање међуљудских односа и сарадње на свим нивоима</p>				
<p>Задатак 5.1. Јачање осећаја припадности школи кроз заједничке активности ученика, запослених и родитеља</p>				
Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир	Ресурси
<p>5.1.1. Упознавање свих учесника образовно-васпитног процеса са програмом заштите од дискриминације</p>	<p>Сви актери су упознати са програмом заштите од дискриминације, мерама и санкцијама за кршење забране дискриминаторног понашања.</p>	<p>Тим за заштиту Одељењске старешине Директор школе Наставничко веће</p>	<p>Континуирано</p>	<p>Унутрашњи</p>
	<p>За дискриминаторско понашање у школи доследно се примењују мере и санкције.</p>			

5.1.2. Планирање и реализација заједничких активности ученика, запослених и родитеља	Осмишљени програми који промовишу здраве стилове живота, очување културе и традиције, интеркултуралне вредности, толеранцију, заштиту животне средине, садржајно коришћење слободног времена и саставни су део ГПР.	тим за културно уметнички рад, тим за заштиту, одељењске старешине, Ученички парламент	Континуирано	
5.1.3. Информисање ученика и родитеља о активностима у школи	Информације су доступне у холу школе, на сајту школе и друштвеним мрежама	Тимови за односе са јавношћу у сарадњи са носиоцима програма и Ученичким парламентом	Континуирано	
5.1.4. Оснаживање Ученичког парламента за покретање и реализацију различитих акција у школи	Ученици осмишљавају, покрећу и реализују акције у школи	Тим за културно уметнички рад у сарадњи са Ученичким парламентом	Током прве године	Материјално - технички
5.1.5. Континуирана сарадња ученичког парламента, Наставничког већа и руководства школе	Наставничко веће и руководство школе редовно информисано о свим активностима ученичког парламента	Руководство школе у сарадњи са Ученичким парламентом	Континуирано	

Задатак 5.2. Промовисање резултата рада запослених и ученика

Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир	Ресурси
5.2.1. Јавно похваљивање запослених који су се током године истакли у свом раду	Запосленима који су се током претходне године истакли у раду уручене су Светосавске захвалнице школе	Стручна већа, руководство школе	Школска слава	
5.2.2. Јавно промовисање резултата ученика који су постигли резултате на такмичењима, конкурсима и сл.	Истицање фотографија и трофеја на видном месту у холу школе, на сајту школе и другим интернет страницама школе	Тим за односе са јавношћу	Континуирано	Материјално технички
5.2.3. Учешће ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом у различитим активностима	Организоване су активности за промовисање резултата	Предметни наставници, одељењско веће,	Током школске године у	

	и продуката рада ученика	одељењски старешина	складу са ГПР	
Задатак 5.3. Школа је место где се сви осећају безбедно и пријатно				
Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир	Ресурси
5.3.1. Обука запослених ради јачања компетенција у области заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Запослени прошли обуке из области заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Тим за заштиту	Континуирано	Материјално-технички
5.3.2. Оснаживање и подршка тиму вршњачких едукатора	Вршњачки едукатори успешно реализују активности из ове области	Тим за заштиту	Континуирано	
5.3.3. Обука ученика ради јачања компетенција у области заштите од дискриминације,	У школи постоји вршњачки тим едукатора. Ученици прошли обуке из ове области	Вршњачки едукатори у сарадњи са Тимом за заштиту	Континуирано	Материјално-технички

насиља, злостављања и занемаривања				
5.3.4. Организовање активности подршке и васпитног рада са ученицима који испољавају насилничко понашање, трпе га или су сведоци	Осмишљене и реализоване активности подршке или васпитног рада са ученицима који су укључени у насиље	Тим за заштиту, одељењске старешине, педагошка служба	Континуирано	Унутрашњи
Задатак 5.4. Начин рада у школи представља пример добре праксе у образовном систему				
5.4.1. Развијање иновативне праксе у образовно-васпитном раду	Школа је препознатљива као центар иновација и васпитно- образовне изузетности у широј и ужој локалној и стручној заједници	Стручна већа, педагошка служба, директор	Континуирано	Унутрашњи
5.4.2. Унапређивање тимског рада и партнерских односа на свим нивоима школе	Резултати успостављеног система тимског рада и партнерских односа на свим нивоима школе представљају примере добре праксе	Директор, сви учесници о-в процеса	Континуирано	Унутрашњи

5Б) Праћење реализације у области Етос

Начин и време праћења	Одговорно лице	Кога треба информисати
Анализа реализације акционог плана на крају другог полугодишта сваке школске године (у оквиру анализе реализације ГПР)	Чланови Стручног актива за развојно планирање који се одређују за сваку школску годину	Наставничко веће
Извештај о реализацији РПШ – једном годишње, у оквиру Извештаја о раду школе		Наставничко веће, Савет родитеља, Школски одбор

5В) Процена остварености циљева у области Етос

Критеријуми остварености циљева	Мерила – индикатори који приказују промену зацртаних циљева	Инструменти/ докази
У школи је развијена сарадња на свим нивоима	Организују се активности чији је циљ јачање осећања припадности школи. Ученички парламент у школи добија подршку за свој рад.	Извештаји, записници
Резултати ученика и наставника се подржавају и промовишу	Резултати ученика и наставника јавно се истичу и промовишу	Извештаји, записници, фотографије, сајт, часопис
Школа је место где се сви осећају безбедно и пријатно	У школи је видљиво и јасно изражен негативан став према насиљу.	Анализе, анкета, извештаји
Начин рада у школи представља пример добре праксе у образовном систему	Школа је препознатљива као центар иновација и васпитно- образовне изузетности у широј и ужој локалној и стручној заједници	Извештаји, анализе

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 6. ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА ШКОЛЕ, УПРАВЉАЊЕ ЉУДСКИМ И МАТЕРИЈАЛНИМ РЕСУРСИМА

6А) Циљеви, задаци и активности у оквиру области Организација рада школе, управљање људским и материјалним ресурсима

Стратешки циљеви <ol style="list-style-type: none"> Унапређивање система квалитета рада у школи на основу његовог праћења и вредновања Развијање компетенција запослених у циљу остваривања визије школе Реализација наставних и ваннаставних садржаја у функционално опремљеној школи
Задатак 6.1. Континуирано проверавање и побољшавање система управљања, школских процеса и резултата школе

Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир спровођења	Ресурси
6.1.1. Обезбеђивање праћења и вредновања квалитета рада	Директор редовно остварује инструктивни увид и надзор у образовно-васпитни рад у складу са потребама школе. Стручни органи и тела у школи систематски прате и анализирају успех и владање ученика.	Директор и руководство школе	Континуирано у складу са Годишњим планом рада школе	Унутрашњи
	Стручни сарадници остварују педагошко-инструктивни рад у школи у складу са планом рада и потребама школе. Тим за самовредновање континуирано остварује самовредновање рада школе у складу са прописима и потребама. Континуирано се прати и вреднује дигитална зрелост школе.			
6.1.2. Предузимање мера за унапређење рада школе	Стручни органи и тела у школи предлажу мере за унапређивање рада у складу са уоченим индикаторима. Директор предузима мере за унапређивање образовно-васпитног рада на основу резултата праћења и вредновања. Директор доноси мере за унапређивање система управљања и школских процеса и постоји јасна организациона структура са дефинисаним процедурама и носиоцима одговорности. У школи се користе подаци из јединственог информационог система просвете за	Директор	Континуирано у складу са Годишњим планом рада школе	Унутрашњи
	вредновање и унапређивање рада школе.			
6.1.3. Праћење и евалуација предузетих мера за побољшање рада	Реализација мера се редовно прати и унапређује у складу са резултатима евалуације.	Директор	Континуирано у складу са Годишњим планом рада школе	Унутрашњи
Задатак 6.2. Стално стручно усавршавање запослених у школи				

Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир спровођења	Ресурси
6.2.1. Одређивање приоритета и потреба и реализација стручног усавршавања у установи и ван установе у складу са расположивим средствима	Сачињен годишњи план стручног усавршавања запослених. План се реализује у складу са могућностима школе.	Директор Руководство школе и Педагошки колегијум у сарадњи са Тимом за професионални развој запослених	Свакешколске године	РПШ, каталог обука, правилници, литература
6.2.2. Израда плана личног професионалног развоја на основу резултата спољашњег вредновања и самовредновања	Сви запослени наставници и стручни сарадници имају план личног професионалног развоја и имају професионални портфолио	Лично, у сарадњи са руководством школе, педагогом и Тимом за професионални развој	Лични план професионалног развоја прави се за сваку школску годину	Правилници, приручници, водичи, стандарди компетенција наставника
6.2.3. Праћење реализације и ефеката стручног усавршавања	Наставници имају број сати стручног усавршавања у складу са правилником. Запослени унапређују професионално деловање применом стечених знања у којима су се усавршавали.	Тим за професионални развој запослених Стручна већа, Педагошки колегијум Директор и педагог служба	Сваке школске године	Образац за наставника

Задатак 6.3. Функционално коришћење материјално-техничких ресурса

Активности	Критеријуми и мерила за самовредновање планираних активности	Носиоци активности/ партнери	Временски оквир спровођења	Ресурси
6.3.1. Материјално-технички ресурси којима школа располаже се редовно одржавају и оптимално користе у циљу побољшања квалитета наставе	Опрема и наставна средства суу функционалном стању. Распоживи материјално-технички ресурси се користе за реализацију наставе.	Директор	Континуирано	Финансијски и унутрашњи
6.3.2. Материјално-технички ресурси ван школе користе се у функцији наставе и учења	Културне и научне институције, историјски локалитети, научне	Директор, организатор практичне наставе, Тимови образовних	Континуирано	Социјални партнери школе

	институције, привредне и друге организације и сл. се користе приликом реализације наставе и учења	профила стручна већа за области предмета и наставници		
Задатак 6.4. У школи се подржава иницијатива и развија предузетнички дух				
6.4.1. Развијање предузимљивости, оријентације ка предузетништву и предузетничких компетенција ученика и наставника кроз различите пројекте, ваннаставне активности и такмичења	Активности планиране ГПР су реализоване сваке школске године	Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва, наставници, стручна већа за области предмета	Континуирано	Унутрашњи
6.4.2. Развијање међународне сарадње и пројеката усмерених на развој кључних компетенција за целоживотно учење ученика и наставника	Школа редовно прати и аплицира за учешће на међународним пројектима. Сарадња са школама у иностранству је усмерена на развој кључних компетенција за целоживотно учење ученика и наставника.	Директор, тим за сарадњу са партнерима	Континуирано	

6Б) Праћење реализације у области Организација рада школе, управљање људским и материјалним ресурсима

Начин и време праћења	Одговорно лице	Кога треба информисати
Анализа реализације акционог плана на крају другог полугодишта сваке школске године (у оквиру анализе реализације ГПР)	Чланови Стручног актива за развојно планирање који се одређују за сваку школску годину	Наставничко веће
Извештај о реализацији РПШ – једном годишње, у оквиру Извештаја о раду школе		Наставничко веће, Савет родитеља, Школски одбор

6В) Процена остварености циљева у области Организација рада школе, управљање људским и материјалним ресурсима

Критеријуми остварености циљева	Мерила – индикаторикоји приказују промену зацртаних циљева	Инструменти/ докази

У школи функционише систем за праћење и вредновање квалитета рада. Индикатори резултата рада се редовно прате и предузимају мере за побољшање	Квалитет рада школе се континуирано побољшава у складу са Стандардима квалитета рада установа	Анализа успеха ученика, анализа реализације годишњег плана рада школе, извештаји, евалуације, самовредновање, записници стручних органа
Људски ресурси су у функцији квалитета рада школе	Запослени се стручно усавшавају у складу са годишњим планом стручног усавшавања и могућностима школе и примењују новостечена знања из области у којима су се усавшавали у складу са могућностима	Евиденција, извештаји
У школи су обезбеђени/постоје материјално-технички ресурси (простор, опрема и наставна средства) и користе се функционално.	Континуирано унапређење и одржавање наставних средстава и опреме	Евиденције, извештаји, записници
У школи се подржава иницијатива и развија предузетнички дух	Реализација различитих пројекта, ваннаставне активности и учешће на такмичењима	Евиденције, извештаји

ПЛАН ОСТАЛИХ АКТИВНОСТИ

Поред приоритета развоја у складу са Стандардима квалитета, Развојни план Економско - трговачке школе „Књаз Милош“ у Горњем Милановцу обухвата и друге области од значаја за развој установе:

Мере унапређења образовно-васпитног рада на основу анализе резултата ученика на матурском и завршном испиту и план припреме

У Економско - трговачкој школи „ Књаз Милош“ школи матурски и завршни испити су специфични у зависности од образовних профила који постоје у нашој школи у оквиру два подручја рада. Мере унапређења рада у овој области су следеће:

1. Ученици и родитељи завршних разреда се упознају са организацијом завршног и матурског испита на и родитељским састанцима, часовима одељењског старешине и наставним предметима који се полажу на матурским/завршним испитима
2. Школа прати евентуалне промене везане за начин полагања матурских и завршних испита, као и промене у наставним садржајима предмета и правовремено информише предметне наставнике и ученике
3. Ученици са менторима и предметним наставницима обрађују наставне садржаје предвиђене матурским/завршним испитима кроз часове редовне, припремне и консултативне наставе
4. Појачан рад са ученицима из предмета где је успех на матурском испиту лошији у односу на успех на настави и додатно унапређивање критеријума за оцењивање и усаглашавање са захтевима на матурском испиту
5. Појачан рад са ученицима који спорије напредују
6. Пружање повратне информације ученицима и упутства за даљи рад
7. Праћење резултата које ученици постижу на матурском/завршном испиту и њихово поређење са успехом који су остварили из предмета у току школовања
8. На стручним већима се анализирају остварени резултати ученика на матурским и завршним испитима и врши се поређење са предходним школском годином у свим подручјима рада. На основу евалуације наставници дају предлоге мера за побољшање успеха ученика на матурским/завршним испитима.

Мере унапређивања сарадње са послодавцима у сектору коме припадају образовни профили средње стручне школе

Економско - трговачка школа „ Књаз Милош“ већ дуги низ година има успешну сарадњу са послодавцима у два сектора (економија, право и администрација; трговина, угоститељство и туризам) којима припадају образовни профили школе.

Сарадња школе и привреде одвија се на више нивоа:

- Креирање школског предлога плана уписа (у складу са потребама привреде)
- Сарадња између одговорних лица из школе и одговорних лица именованих од стране послодавца
- Сарадња између инструктора у компанији и координатора учења кроз рад (наставника)

У циљу побољшања сарадње привреде и школе уочена је потреба да се сарадња школе са компанијама унапреди увођењем модела дуалног образовања у оквиру кога се образовање стиче кроз теориску наставу у школи и кроз практично учење у различитим компанијама у граду које су изразиле потребу за образовањем и каснијим запошљавањем ових кадрова.

Комплетан увид на примени дуалног образовања ће се налазити на електронској платформи наше школе када буду урађене измене.

Мере за унапређивање доступности одговарајућих облика подршке и разумних прилагођавања и квалитета образовања и васпитања за ученике којима је потребна додатна подршка

Додатна подршка и прилагођавање садржаја, метода, техника и начина рада у образовању и васпитању за циљ има постизање оптималног укључивања ученика у редован образовно-васпитни рад. Напредовање у образовању и утицање на формирање корисног члана друштва који ће у складу са својим посебностима бити припремљен за свет рада као и осамостаљивање у вршњачком колективу, постављају се пред школу као важан задатак у оквиру квалитетне подршке ученицима и њиховим родитељима. Због тешкоћа у учењу, сметњи у развоју или инвалидитету, или ако ученик потиче, односно живи у социјално нестимулативној средини или из других разлога остварује право на подршку у образовању, или се пак ради о ученику са изузетним способностима, школа остварује сарадњу са органима локалне самоуправе, као и другим организацијама, установама и институцијама на локалном и ширем нивоу.

Школа ће за ученике којима је потребна додатна подршка предузети мере за унапређивање доступности одговарајућих облика образовања и васпитања и то:

- Школа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и зависно од потреба доноси индивидуални образовни план, у складу са Законом;
- Школа оснажује и укључује родитеље, односно старатеље у унапређивање развоја и давање подршке својој деци;
- У циљу напредовања ученика у образовању и припреми за свет рада, школа се оријентише ка уписној политици која одговара реалним потребама привреде у округу и тиме ученицима омогућава стицање знања, вештина и навика које их могу водити брзом запошљавању у струци одмах након завршетка школовања.

Како је правовремено информисање о законским изменама важан фактор осигурања квалитета развоја инклузивне културе, политике и праксе школе, тим за инклузивно образовање ће континуирно информисати колектив о новинама у закону. Вршиће се оснаживање наставника за разумевање посебности и специфичности рада са ученицима који имају сметње у развоју, тешкоће у учењу или из других разлога требају прилагођавања, измене садржаја или другу додатну подршку.

Активности	Време реализације	Начин реализације	Носиоци реализације
Праћење примене Правилника о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, законских измена и допуна	Током школске године	Разговор, дискусија, анализа, излагање	Директор школе, секретар, Тим за инклузивно образовање

Оснаживање ученика за разумевање и прихватање инклузивних принципа, начела	Током школске године	Материјал за часове одељењског старешине, радионице за ученике, разговори	педагошка служба, одељењске старешине, Тим за инклузивно образовање
Прикупљање података о ученику, идентификовање ученика којима је потребна подршка у учењу	Током школске године	Разговор, дискусија, анализа	Тим за инклузивно образовање, одељењске старешине, сарадници основних школа, родитељи
Оснаживање родитеља за разумевање и прихватање инклузивних принципа, начела	Током школске године	Материјал за родитељске састанке, информисање родитеља	Педагошка служба, Тим за инклузивно образовање, одељењске старешине
Праћење и израда педагошких профила за поједине ученике и идентификовање ученика којима је потребан рад по ИОП-у	Током школске године	Разговор, дискусија, израда докумената, праћење	Тим за инклузивно образовање, педагошка служба, одељењске старешине, одељењско веће, родитељи
Пружање подршке наставницима у коришћењу и примени мера (индивидуализације, ИОП-а), инклузивне образовне праксе	Током школске године	Помоћ при изради планова и њихове евалуације, едукација наставника	тим за инклузивно образовање, Наставници, педагошка служба
Излагања на теме из области: Инклузивна култура, политика и пракса	Током школске године	Презентација	Тим за инклузивно образовање
Пружање подршке ученицима из осетљивих група (идентификовање ученика, потреба за подршком, вођење евиденције), сарадња са релевантним институцијама	Током школске године	Разговор, евиденције, праћење, пружање идентификоване подршке	Чланови тима, одељењски старешина, наставници, родитељи, стручни актив за развојно планирање

План рада са надареним и талентованим ученицима

Талентованим и надареним ученицима сматрају се ученици који постижу изузетне резултате или показују интересовање за продубљивање знања из одређеног предмета. Такви ученици учествују на такмичењима из различитих области представљајући школу у најбољем светлу и за њих је потребно проширити и продубити садржаје учења. Да би се пружила подршка напредовању даровитих ученика, потребан је већи ангажман наставника у раду са њима. Са

друге стране, потребно је код таквих ученика развијати доживљај да се његове способности виде, цене и подржавају.

Први корак у раду са надареним ученицима је идентификација. Потребно је да наставници добро познају различите карактеристике и типове даровите деце, о чему ће их кроз презентације и едукативна предавања упознати педагог школе као и специфичне образовне потребе и могуће проблеме у редовном школовању. Након препознавања надарених ученика, наставник у сарадњи са одељењским старешином, родитељима,

педагошком службом, Тимом за пружање додатне подршке, Тимом за инклузивно образовање проналази образовна решења, односно осмишљава адекватне видове подршке за надарене ученике.

Тим за пружање додатне подршке у сарадњи са Тимом за инклузивно образовање прави педагошки профил на основу кога школа доноси проширен и обогаћен Индивидуални образовни план (ИОП 3) за надарене ученике како би се омогућио њихов развој и напредовање у складу са њиховим способностима и интересовањима. У то спада обогаћивање програма у редовној настави путем коришћења напреднијих уџбеника, самосталног истраживачког рада, сложенијих задатака, задатака који омогућавају различите приступе и различита решења, флексибилних временско-просторних услова за рад, развоја способности логичког и стваралачког мишљења, коришћења аудио-визуелних и других стимулативних материјала у настави, едукативних излета и посета разним институцијама.

Од ваннаставних активности за ученике са изузетним способностима школа има богат програм слободних активности (секција) за које се ученици опредељују према својим склоностима и жељама. Такође, редовно се организују и додатна настава из предмета за које ученици показују интересовање и из којих постижу значајне резултате, припреме за такмичења, учешће у пројектима, одласци на семинаре, фестивале, упознавање са примерима добре праксе и размене искустава у локалној заједници и шире.

Активност	Носиоци активности	Време реализације
Идентификација надарених и талентованих ученика	Предметни наставници, одељењске старешине, педагошка служба	Септембар, октобар
Израда педагошког профила	Тим за пружање додатне подршке	Септембар, октобар
Израда проширеног и обогаћеног Индивидуалног образовног плана у складу са способностима и интересовањима ученика	Предметни наставници, Тим за инклузивно образовање, Тим за пружање додатне подршке	Октобар
Евалуација ИОП-а	Тим за инклузивно образовање, Предметни наставници	На крају класификационих периода
Припреме за такмичења, додатна настава, рад у секцијама	Предметни наставници	Током школске године
Избор уџбеника, наставних средстава, материјала за рад са ученицима	Предметни наставници у сарадњи са Тимом за инклузивно образовање и педагог	Током школске године
Активности усмерене на подизање мотивације надарених и талентованих ученика - награђивање ученика за постигнуте резултате,	Одељењске старешине, директор школе, предметни наставници, педагог,	Током школске године

Активност	Носиоци активности	Време реализације
јавно похваљивање, објављивање резултата путем сајта школе и путем профила школе на друштвеним мрежама, презентовање ученичких радова тим за односе са јавношћу		

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програм превенције других облика ризичног понашања и програм превенције дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности

Програм заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања

Без насиља, молим!

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања усмерен је на обезбеђивање услове за сигурно и подстицајно одрастање и развој ученика, заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања и социјалну реинтеграцију ученика који је извршио, односно био изложен насиљу, злостављању или занемаривању. У свим поступцима који се тичу ученика, приоритетни принцип поступања је најбољи интерес детета.

Забрана насиља, злостављања и занемаривања у школи односи се на сваког – децу, ученике, запослене, родитеље, односно друге законске заступнике и трећа лица.

Под простором школе подразумева се простор у седишту и ван седишта школе у ком се остварује образовно-васпитни и васпитни рад, као и друге активности школе.

Превенција насиља, злостављања и занемаривања, као један од приоритета у остваривању образовно-васпитног рада планира се развојним планом и саставни је део годишњег плана рада. Школа програмом заштите од насиља, злостављања и занемаривања одређује мере и активности које обезбеђују развијање и неговање позитивне атмосфере и безбедно окружење (у даљем тексту: програм заштите).

Програм заштите утврђује се на основу анализе стања безбедности, односно свих аспеката школске средине, присутности различитих облика и интензитета насиља, злостављања и занемаривања, специфичности установе и резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе. Програмом заштите дефинишу се превентивне и интервентне активности, одговорна лица и временска динамика њиховог остваривања.

Школа сваке школске године формира Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања (у даљем тексту: Тим за заштиту). Чланове и руководиоца тима за заштиту одређује директор из реда запослених (наставник, васпитач, стручни сарадник, секретар и др.). Директор одређује педагога или, изузетно, другог запосленог – члана тима за заштиту, као одговорног за вођење и чување документације о свим ситуацијама насиља, злостављања и занемаривања у којима тим за заштиту учествује. Установа може да укључи у тим за заштиту представнике родитеља и локалне заједнице, ученичког парламента и по потреби одговарајуће стручњаке (социјални радник, специјални педагог, лекар, представник полиције и др.). Када тим разматра конкретне ситуације насиља у обавези је да поступа у складу са законом којим се уређује заштита података о личности.

Принципи, циљеви и задаци програма

Основни принципи Програма су :

- Стварање услова који ученицима обезбеђују оптимални развој;
- Обезбеђење поверљивости података и заштита права на приватност ученика;
- Учешће ученика у свим фазама процеса заштите, кроз благовремена и континуирана обавештења, на начин који одговара њиховом узрасту и разумевању ситуације и кроз могућност да изразе своје мишљење;

Специфични циљеви у превенцији

- 1) Подизање нивоа свести и осетљивости ученика, родитеља и свих запослених за препознавање свих облика насиља, злостављања и занемаривања;
- 2) Негавање атмосфера сарадње и толеранције, уважавања и конструктивне комуникације у којој се не толерише насиље, злостављање и занемаривање;
- 3) Истицање и унапређивање знања, вештине и ставови потребних за креирање безбедног и подстицајног окружења и конструктивно реаговање на насиље;
- 4) Унапређивање познавања процедура за пријављивање и поступање код ученика, родитеља и свих запослених у случају сумње или сазнања о свим облицима насиља, злостављања и занемаривања се обезбеђује заштита детета и ученика, родитеља и свих запослених од насиља, злостављања и занемаривања;

- 5) Подстицање усвајања позитивних норми и облика понашања, учење вештина конструктивне комуникације и развијање емпатије.
- 6) Остваривање упознавања са видовима и стратегијама пружања одговарајуће подршке и разумевања различитих облика комуникација и понашања ученика са тешкоћама и сметњама у развоју и инвалидитетом.
- 7) Развијање социоемоционалне компетенције ученика, родитеља и запослених (свест о себи, свест о другима, саморегулација, одговорно доношење одлука и др.).

Специфични циљеви у интервенцији

- Спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама насиља ;
- Успостављање система ефикасне заштите деце у случајевима насиља;
- Стално праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности програма заштите ;
- Ублажавање и отклањање последица насиља и реинтеграција ученика у заједницу вршњака и живот установе ;
- Саветодавни рад са ученицима који трпе насиље, који врше насиље и који су посматрачи насиља ;

Задаци у области превенције

- Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака;
- Развијање и неговање богатства различитости и културе понашања у оквиру васпитно- образовних активности;
- Организовање обука за ненасилну комуникацију и конструктивно решавања конфликта;
- Организовање разговора, трибина, представа, изложби о безбедности и заштити деце/ ученика од насиља;
- Дефинисање правила понашања и последица кршења правила
- Развијање вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља;
- Умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља (НВ, УП, школски тимови, стручни органи ...).

	Одељењска заједница	Правила лепог понашања за одељење Подстицање организовања заједничких позитивних активности, подстицање и неговање другарства, реализација хуманитарних активности Одговарајући садржаји на часовима ОС у складу	Одговарајуће теме се користе за причу о насиљу и ненасилним облицима понашања Анкетирање ученика од стране наставника у циљу самовредновања сопственог рада	Подстицање на креативно и садржајно коришћење слободног времена укључивањем у ваннаставне активности Упознавање са постојећим секцијама, предлагање нових садржаја,
		са ГПР, прилагођавање садржаја потребама ученика и актуелним догађајима Пружање вршњачке подршке		
	Уенички парламент	Учешће представника у раду Тима за заштиту Учешће представника у раду ШО Учешће у планирању заједничких активности за укључивање родитеља у живот и рад школе	Сарадња са директором и руководством школе, предлагање, изношење мишљења, анализа проблема Учешће представника у раду ШО Учешће представника у раду тима за самовредновање	Промоција фер плеја у спорту Организација учешћа у манифестацијама у школи И граду Вече матураната Учешће у раду ШО Учешће представника у раду тима за самовредновање
	Стручни органи	Предлагање мера за примену позитивних приступа у раду са децом/младима,	Размена искустава и подстицање коришћења разноврсних метода рада како би сваки ученик могао да учи на начин који му највише одговара Похваљивање и награђивање одличних ученика	Похваљивање успешних и ангажованих ученика Учешће на такмичењима Подршка ваннаставним активностима, обогаћивање садржаја и начина промоције активности ученика

	Тимови	Панои, обавештења, спортске активности	Предлагање садржаја који се могу користити за превенцију насиља	Подршка ваннаставним активностима, обогаћивање садржаја и начина промоције активности ученика
	Родитељски састанци	Предлагање мера ОС, дискусија о актуелним проблемима По потреби укључивање педагога, директора и др.	Анализа проблема у настави, предлагање мера ОС Информисање о допунској и додатној настави	Информисање о ваннаставним активностима у школи и успешним ученицима
	Родитељи	Уједначавање васпитног утицаја кроз сарадњу са ОС, педагогом, директором, наставницима, Учешће у дежурству у школи	Сарадња са ОС и предметним наставницима, редовно праћење успеха детета, Укључивање детета у допунски и додатни рад	Подстицање деце да се укључе у ваннаставне активности Праћење активности у оквиру Дана ваннаставних активности
	Савет родитеља	Акције укључивања родитеља у живот и рад школе; предлози за побољшање безбедности Учешће чланова из СР у раду Тима за заштиту		Предлагање активности, учешће у промоцији постигнућа ученика
ПРЕВЕНЦИЈА Чек листа превенције насиља у школи Материјал у оквиру програма Школа без насиља	<p>Васпитни рад са ученицима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разговор ОС са починиоцима и сведоцима о правилима понашања на часу, о правилима ОЗ за превенцију насиља, уз предочавање последица које носи повреда обавеза и забране по правилнику/закону - разговор са починиоцима и родитељима о поступку, уз предочавање последица и препоруке рад у породици, о развојним карактеристикама узраста и најчешћим облицима испољавања адолесцентских промена итд. - могућа ревизија одељенских правила, школских правила - разговор са починиоцем насиља и оним ко трпи последице насиља о њиховом односу - разговор са оним ко трпи последице насиља о томе како се осећа, шта би волео/ла да починилац уради <p>да поправи ситуацију у њиховим односима,</p>			

	<ul style="list-style-type: none"> - разговор са учеником/цом који трпи последице насиља и његовим/њеним подрживачима ради повећања самопоштовања, оснаживања за конструктивно супротстављање потенцијалном насиљу, тражења заштите и подршке од одраслих и вршњака и праћења промене у развоју позитивних социјалних односа, ради увида у односе и дружење ван школе - реституција, - медијација међу потенцијално супротстављеним групама у одељењу и међу одељењима и/или школама - разговор са ОЗ о правилима и понашању уз предочавање последица повреде обавеза по правилнику и закону, радионица, планирање реституције или посредовање <p>Појачан васпитни рад са ученицима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - праћење понашања ученика на часу, од стране ОС и других предметних наставника у договору са њим - праћење односа учесника у насиљу на настави и ван наставе уз помоћ дежурног наставника - укључивање ОЗ у подршку да учесници насиља поново успоставе другарске односе (радионице, заједничке активности и задаци, тимски рад, мини'пројекти и организована сар међу ученицима усмерена на рад у квиру наставе и ван наставе) <p>Интензивирани индивидуализован васпитни рад:</p> <ul style="list-style-type: none"> - свакодневни контакт са починиоцем/има насиља и увид у њихов социјално-психолошки статус - свакодневни контакт са учесницима насиља и провера статуса њиховог односа - потенцијално склапање договора са починиоцем о промени понашања - повремено састајање са родитељима починиоца, његових подрживача ради праћења промене у њиховом односу и увид у њихов однос и дружење ван школе - повремено састајање са родитељима ученика/це који трпи последице насиља, родитељима његових/њених подрживача ради повећања самопоштовања, оснаживања за конструктивно супротстављање потенцијалном насиљу, тражења заштите и подршке од одраслих и вршњака и праћења промене у развоју позитивних социјалних односа, ради увида у односе и дружење ван школе - сарадња са Центром за социјални рад и сарадња са породицом и починиоцем/има насиља на ресоцијализацији и поновном укључивању у заједницу вршњака - Праћење реализације ИОП-а, - Праћење реализације Индивидуалног плана за промену понашања и извештавање - Сарадња са институцијама у евентуалном корективном
--	--

	третману са учеником/има и породицом
	- Редовни контакт ОС и педагога са родитељима ученика укључених у посебни План или програм заштите и превенције поремећаја понашања
2) Стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција запослених за превентивни рад, благовремено уочавање, препознавање, реаговање на насиље, злостављање и занемаривање;	- Школски тим за заштиту: Упознавање запослених са Протоколом, Приручником и Правилником, достављање материјала у електронској форми; Радионица за одељењске старешине - Упознавање запослених са литературом и корисним публикацијама из ове области, упућивање на изворе на интернету - Објављивање чланака на школском блогу посвећеном превенцији насиља - Израда материјала који може помоћи наставницима у свакодневном раду, примена материјала из Приручника - Сагледавање потреба за учешћем наставника на семинарима, организовање у складу са могућностима - Размена искустава и примера добре праксе са другим школама
3) Начини информисања о обавезама и одговорностима у области заштите од насиља,	- На седницама одељењских већа, Наставничком већу, на Педагошком колегијуму - Информисање путем штампаног материјала, електронском поштом, истицањем паноа у канцеларијама, учионицама и ходницима - Истицање на огласној табли: чланови Тима, доступност, телефон

злостављања и занемаривања;	за пријаву насиља - Објављивање чланака на школском блогу посвећеном превенцији насиља		
4) Подстицање и оспособљавање ученика за активно учествовање у раду одељењске заједнице, ученичког парламента, школског одбора и стручних органа установе;	- Сарадња са Ученичким парламентом, пружање подршке од стране Тима за подршку ученицима - Учешће ученика у раду Тима за заштиту, укључивање едукованих ученика у реализацију активности на часовима ОЗ, ангажовање вршњачких медијатора у посредовању у сукобима - Учешће представника УП у раду ШО, унапређење сарадње између УП и стручних органа и руководства школе Информисање НВ, ПК, СР и ШО о активностима УП -Организовање обуке за ученике		
5) Садржаји и начини за појачан васпитни рад ради развијања самоодговорног и друштвено одговорног понашања;	Појачан васпитни рад	Садржаји рада	Начини рада
	Одељењски старешина	Примењује уговоре о понашању, као формализован начин за обезбеђење одрживости промене понашања, уколико процени да је потребно Праћење понашања ученика на часу, од стране ОС и других предметних наставника у договору са њим	У сарадњи са родитељима и педагогом Посматрање, саветовање, евиденција и благовремено извештавање; дискусија и договарање на седницама ОВ Сарадња са Тимом заштиту
		Праћење односа учесника у насиљу ван наставе уз помоћ дежурног наставника	
	Одељењска заједница	Подршка ОЗ да учесници насиља поново успоставе другарске односе (радионице, заједничке активности и задаци, тимски рад, мини пројекти и организована сарадња међу ученицима усмерена на рад у оквиру наставе и ван наставе)	Договарање на састанцима ОЗ и сачињавање заједничког плана, редовно праћење и анализа
	Одељењско веће	Праћење понашања ученика на часу, доношење заједничких закључака	Предлагање мера и активности, сарадња са тимом за заштиту
Педагошка служба	Реализација одговарајућих радионица на часовима ОС у складу са предложеним мерама од стране тима за заштиту од ДНЗЗ Индивидуални разговори са учеником Сарадња са	Редовна сарадња са одељењским старешином	

		родитељима	
	Родитељи	Активно учешће у свим облицима васпитног рада са учеником, односно сарадња у поступку заштите ученика од насиља.	Редовна сарадња са одељењским старешином, учешће у васпитном раду са учеником.
6) Поступци за рано препознавање ризика од насиља, злостављања и занемаривања;	- Повећање сензибилитета свих запослених за уочавање фактора високог ризика за појаву насилних облика понашања код ученика код којих опазе, имају сазнање или сумњу да испољавају следеће облике понашања: - Цртање и писање које садржи насиље, - Претње насиљем (директне или прикривене), - Претходно испољено насилно понашање или агресивна прошлост, - Мучење животиња, - Опажање неутралних и ненасилних облика понашања као изазивање или насиље, - Непримерена употреба или приступ оружју, - Употреба психоактивних супстанци, - Проблеми у породици;		
	- Незаинтересованост за школски успех, - Вршњаци га сматрају “другачијим” Сазнања која имају наставници или други запослени ће саопштити одељењском старешини, педагошкој служби или члану Тима за заштиту. Одељењски старешина ће самостално, уз консултације са колегамаи педагошка служба предузети мере за праћење понашања ученика и сарађивати са родитељима, водећи рачуна о поверљивости и деликатности свих информација и запажања - Остваривање континуитета сарадње са претходном школом -Сарадња са родитељима је неопходна		
7) Начини реаговања на насиље, злостављање и занемаривање, улоге и одговорности и поступање у интервенцији када постоји сумња или се оно догађа;	Интервентне активности – редослед поступања у интервенцији: 1) Проверавање сумње или откривање насиља, злостављања и занемаривања обавља се прикупљањем информација – директно или индиректно. Прикупљање информација има за циљ утврђивање релевантних чињеница на основу којих се потврђује или одбацује сумња на насиље, злостављање и занемаривање. Током прикупљања информација поштују се принципи утврђени Конвенцијом и правила која се примењују у поступцима у којима учествује малолетно лице – дете и ученик. У случају неосноване сумње појачава се васпитни рад и прати понашање учесника. Када се потврди сумња, директор и тим за заштиту предузимају мере и активности за извршено насиље, злостављање и занемаривање. 2) Зауостављање насиља и злостављања и смиривање учесника је обавеза свих запослених у установи, а нарочито најближег присутног запосленог и дежурног наставника, односно васпитача да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике у акту насиља. У случају да запослени процени да је сукоб високо ризичан и да не може сам да га заустави, одмах ће тражити помоћ.		

	<p>3) Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција по потреби (пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад) обавља се одмах након заустављања насиља и злостављања. Уколико родитељ није доступан или његово обавештавање није у најбољем интересу детета и ученика, установа одмах обавештава центар за социјални рад.</p> <p>4) Консултације у установи се врше ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа насиља и злостављања, нивоа ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције, односно ради успостављања и развијања усклађеног, уједначеног и ефикасног поступања. у консултације у установи укључују се: одељењски старешина, дежурни наставник, васпитач, психолог, педагог, тим за заштиту, директор, ученички парламент. Уколико у току консултација у установи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не</p>
	<p>могу са сигурношћу да процене ниво насиља, злостављања и занемаривања, као и да одреде мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: министарство просвете – надлежну школску управу, центар за социјални рад, полицију, правосудне органе, здравствену службу, а по потреби одељење надлежно за послове ученичког стандарда.</p> <p>5) Мере и активности предузимају се за све нивое насиља и злостављања. Оперативни план заштите (у даљем тексту: план заштите) сачињава се за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за сву децу и ученике – учеснике насиља и злостављања (оне који трпе, који чине и који су сведоци насиља и злостављања). План заштите зависи од: врсте и тежине насилног понашања, последица насиља по појединца и колектив, броја учесника и сл. Мере и активности се планирају на основу сагледавања карактеристика ученика, потреба за подршком и уз учешће ученика и родитеља, осим када се ради о насиљу у породици, када је нужно укључити надлежни центар за социјални рад.</p> <p>План заштите садржи: активности усмерене на промену понашања – појачан васпитни рад, рад са родитељем, рад са одељењском заједницом, а по потреби и органа управљања; носиоце тих активности временску динамику; начине којима ће се обезбедити поновно укључивање свих учесника насиља, злостављања и занемаривања у ширу друштвену заједницу. Мере и активности треба да буду предузете уз учешће детета и ученика и да буду у складу са његовим развојним могућностима. Када тим за заштиту процени да постоји потреба да се, осим појачаног васпитног рада или васпитног рада који у интензитету одговара потребама детета, односно ученика, прилагоди и образовни рад, предложиће тиму за пружање додатне подршке ученицима припрему индивидуалног образовног плана.</p> <p>План заштите сачињава тим за заштиту заједно са одељенским старешином, педагогом, секретаром, директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. За ученика који се образује у складу са чланом 76. став 6, тач. 1) и 2) Закона о основама система образовања и васпитања у израду плана заштите се укључује Тим за инклузивно образовање. У припрему плана заштите и реализацију, када год је могуће, установа ће укључити представнике одељенске заједнице, односно групе, ученичког парламента, као и ученике – учеснике у насиљу и злостављању.</p> <p>План заштите садржи и информације о мерама и активностима које установа предузима самостално, у сарадњи са другим надлежним организацијама и службама и када друге надлежне организације и службе спроводе активности самостално. Када су у мере и активности укључене друге организације и службе, одређују се задаци, одговорна лица, динамика и начини међусобног извештавања.</p> <p>План заштите треба да садржи и евалуацију плана.</p>

	<p>За трећи ниво насиља и злостављања директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство, односно надлежну школску управу, у року од 24 сата. Процена нивоа насиља у року од 24 сата утврђује се на састанку тима за заштиту. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако тим за заштиту процени да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета и ученика, о чему обавештава полицију или надлежни центар за социјални рад.</p> <p>Уколико је комуникација са медијима неопходна, одговоран је директор, осим ако је директор учесник насиља, злостављања или занемаривања. У том случају комуникацију са медијима остварује председник органа управљања. О комуникацији са медијима поводом конкретних ситуација насилног и ризичног понашања када се од установе тражи изјава, установа је дужна да одмах обавести надлежну школску управу и службу надлежну за односе са јавношћу Министарства.</p> <p>б) Ефекте предузетих мера и активности прати установа (одељењски старешина, тим за заштиту, педагог) ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности установе. Установа прати понашање детета и ученика које је трпело и које је извршило насиље и злостављање, али и деце и ученика који су индиректно били укључени (сведоци). Прати се и укљученост родитеља и других надлежних органа, организација и служби. Ефекте предузетих мера прате и надлежне службе Министарства.</p>		
8) Облици и садржаји рада са ученицима који трпе, чине или су сведоци насиља, злостављања и занемаривања;		Садржаји рада	Начини рада
	Жртве насиља	<p>Разговор са починиоцем насиља и оним ко трпи последице насиља о њиховом односу и надзор одраслих како до насиља не би дошло, али и</p> <p>Повремено састајање са родитељима ученика/це који трпи последице насиља, родитељима његових/њених подрживача ради повећања самопоштовања, оснаживања за конструктивно супротстављање потенцијалном насиљу, тражења заштите и подршке од одраслих и</p>	ОС у сарадњи са педагогом организовањем састанака, позивањем на разговор
		вршњака и праћења промене у развоју позитивних социјалних односа, ради увида у односе и дружење ван школе	

	Сведоци насиља	Уколико су посматрачи, подстаћи их да не ћуте о насиљу или злостављању јер тако не штите никога. Присуство ситуацији насиља је стресно и за сведоке, па је неопходно пружити им подршку у сарадњи са родитељима. Поучавати децу како да реагују у случајевима насиља и шта ћемо ми одрасли тада учинити. Развијање свести о томе да насиље не стаје само и да дојављивање о насиљу није “тужакање”. У ситуацијама када процене да би било опасно прискочити у помоћ и задржавати некога ко је насилан према другима боље је отићи с места догађаја него стајати и посматрати га и треба одмах обавестити одрасле или пријавити насиље на број телефона који је истакнут у школи за пријаву насиља. Понудити утеху и подршку детету које је трпело насиље.			ОС на састанцима ОЗ	
	Ученици који врше насиље	Разговор са починиоцем насиља и оним ко трпи последице насиља о њиховом односу			ОС у сарадњи са педагогом	
		Потенцијално склапање договора са починиоцем о промени понашања Повремено састајање са родитељима починиоца, његових подрживача ради праћења промене у њиховом односу и увид у њихов однос и дружење ван школе				
9) Начини, облици и садржаји сарадње са породицом, јединицом локалне самоуправе, надлежним органом унутрашњих	Сарадња	Начин	О б л и к	Превенција	Интервенција	
	Породица	Групни – родитељски састанци	Излагање ОС	Садржај	Садржај	
				Појам насиља и нивои, Слободно време младих и ваннаставне активности у школи	Начин реаговања, Тим за ЗУН, телефон за пријаву насиља	

послова (полицијом), центром за социјални рад, здравственом службом и др;		Индивидуални	Разговор са ОС и /или педагошком службом	Карактеристике детета и развојног периода	Информисање о насилној ситуацији, договарање о мерама које ће се предузети
			Штампани/ дигитални материјал	Информисање о активностима у школи	Информисање о поступању у ситуацији насиља
	Локална самоуправа	Непосредно	Манифестације	Учешће ученика, промоција позитивних вредности Учешће представника у раду Тима за заштиту од ДНЗЗ	
	Полиција	Непосредно	Школски полицајац	Обавештавање о потенцијално ризичним ситуацијама, сумњама о насиљу	Обавештавање о ситуацијама насиља, заједничко решавање проблема
	Центар за социјални рад и здравствене услуге	Непосредно	Сарадња и упућивање дописима	Одржавање трибина, предавања за ученике и /или родитеље, запослене	Укључивање у спољашњу заштитну мрежу, заједничко решавање проблема
		Посредно	Штампани/ дигитални материјал, плакати, постери	Информисање, едукација	Информисање, едукација
10) Начини праћења, вредновања и извештавања органа установе о остваривању и ефектима програма заштите, а нарочито, у односу на:					
(1) учесталост инцидентних ситуација и број пријава; (2) заступљеност различитих облика и нивоа насиља, злостављања и занемаривања; (3) број повреда	I ниво	Из евиденције одељењског старешине – Извештај Тиму за заштиту о учесталости појединих облика насиља			
	II ниво	Из евиденције одељењског старешине – Извештај Тиму за заштиту о учесталости појединих облика насиља			
	III ниво	Пријаве насилних ситуација Тиму за заштиту: Евиденција насилне ситуације упућени дописи Школској управи			
(4) учесталост и број васпитно-дисциплинских поступака против ученика и дисциплинских поступака	- За ученике: Евиденција одељењских старешина и извештавање на седницама ОВ о броју изречених васпитно- дисциплинских мера и облик насиља за који је изречена. -За запослене: Директор и секретар дају податке				

против запослених;	
(4а) број и ефекти оперативних планова заштите	Из евиденције тима за заштиту и одељењских старешина. Ефекте предузетих мера и активности прати одељењски старешина, тим за заштиту, психолог и педагог ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности.
(5) остварене обуке у превенцији насиља,	- Тим за стручно усавршавање прикупља податке и саопштава на НВ у оквиру анализе стручног усавршавања која се врши у јуну месецу, која је саставни део Извештаја
злостављања и занемаривања и потребе даљег усавршавања;	- Тимови за стручно усавршавање и заштиту од ДНЗЗ дају предлог потреба даљег усавршавања на нивоу школе, организованих обука, на нивоу стручних органа, као и личног усавршавања наставника, која је саставни део ГПР за наредну школску годину
(6) број и ефекте акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ вршњака;	Тим за подршку ученицима и тим заштиту од ДНЗЗ у сарадњи са руководиоцима секција воде евиденцију о реализованим акцијама и активностима Тим заштиту од ДНЗЗ у сарадњи са педагогом анкетира ученике
(7) степен и квалитет укључености родитеља у живот и рад установе;	Евиденција о сарадњи и свим облицима укључивања родитеља у живот и рад установе Анализа сарадње на Савету родитеља, планирање заједничких активности
(8) друге параметре.	<ul style="list-style-type: none"> • Тим подноси извештај директору два пута годишње. • Директор извештава орган управљања, савет родитеља и ученички парламент. <p>Извештај о остваривању програма заштите је саставни део годишњег извештаја о раду установе и доставља се Министарству просвете, односно надлежној школској управи.</p> <p>Извештај садржи, нарочито: анализу ефеката превентивних мера и активности и резултате самовредновања у овој области, број и врсту случајева насиља, злостављања и занемаривања, предузете интервентне мере и активности, као и њихове ефекте.</p>

Програм превенције других облика ризичног понашања

Под другим облицима ризичног понашања нарочито се издвајају употреба алкохола, дувана, психоактивних супстанци и малолетничка делинквенција.

У циљу спречавања појаве ризичних понашања код ученика кроз подршку и едукацију о облицима ризичног понашања као што су: употреба алкохола, дувана, психоактивних супстанци и малолетничка делинквенција, школа ће остваривати наставне и слободне активности са ученицима, активности са запосленима, родитељима/другим законским заступницима у сарадњи са јединицом локалне самоуправе, у складу са утврђеним потребама.

Циљеви програма су: побољшање свеукупне безбедности у школи, као и у њеној непосредној близини, превенција асоцијалног и антисоцијалног понашања деце, подстицање прихватања друштвено-пожељних облика понашања, учвршћивање позитивних ставова о основним стандардима друштвеног живота и развој моралних квалитета, развијање односа поверења и одговарајуће комуникације путем решавања многобројних дилема и пружања адекватних одговора на сва постављена питања ученика како би развили свест о негативним последицама ризичног понашања како по себе тако и по друштво у целини.

Програм ће се реализовати кроз следеће активности:

- ☒ Приликом обраде појединих наставних јединица у редовној настави наставници ће обратити пажњу на остваривање здравствено – васпитне функције свог рада и остваривање међупредметне компетенције – одговорност за сопствено здравље
- ☒ Одељењске старешине ће на часови одељењског старешине/одељењске заједнице реализовати активности везане за здравствену заштиту ученика, превенцију болести зависности и превенцију малолетничке делинквенције.
- ☒ У оквиру рада појединих секција посебна пажња ће се посветити развијању личних потенцијала ученика и јачању самопоуздања, као и подстицању ученика на квалитетније провођење слободног времена
- ☒ Школа ће у сарадњи са Школским диспанзером организовати упознавање ученика са мерама здравствене превенције
- ☒ Индивидуални саветодавни рад са ученицима и родитељима и повезивање ученика са специјализованом здравственом и социјалном службом
- ☒ Организовање предавања, трибина и хуманитарних акција у сарадњи са Ученичким парламентом
- ☒ Обележавање значајних датума везаних за здравствену превенцију и превенцију болести зависности
- ☒ Израда пано и едукативних постера ради промовисања стила здравог живота
- ☒ Вршњачка едукација на тему превенције болести зависности
- ☒ Предавања за родитеље везано за оснаживање родитеља и породице у превенцији ризичног понашања код ученика
- ☒ Организовање предавања за ученике на тему превенције болести зависности,
- ☒ Организовање предавања за ученике на тему трговине људима у сарадњи са Полицијском станицом Горњи Милановац и Црвеним крстом
- ☒ Организовање предавања за ученике на тему превенције насиља
- ☒ Спортски турнири посвећени сигурном и безбедном школском окружењу

Програм превенције дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности

Програмом превенције дискриминације и дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности (у даљем тексту: програм превенције) одређују се мере и активности којима се обезбеђује остваривање циљева превенције свих облика дискриминације и дискриминаторног поступања утврђених овим актом. Програм превенције је део школског програма и развојног плана, а конкретизује се годишњим планом рада школе.

Програм превенције утврђује се на основу анализе стања у остваривању равноправности, распрострањености различитих облика нетолеранције и дискриминације, сагледавања потреба учесника у образовању за додатном подршком, специфичности установе и резултата самовредновања и вредновања квалитета њеног рада. Годишњим планом рада установе, између осталог, опредељују се превентивне активности, одговорна лица и временска динамика остваривања планираних активности.

Дискриминација, односно дискриминаторним понашањем је понашање којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање чињења (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статус, мигранта, расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Насилје и злостављање јесте сваки облик једанпут учињеног, односно поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности учесника у образовању, запосленог и родитеља.

Насилно понашање није у сваком случају дискриминаторно, али свако дискриминаторно јесте насилно.

Вређање угледа, части или достојанства личности у установи јесте понашање лица или групе лица које може да има обележја психичког и социјалног насиља или злостављања. Када се узнемиравањем и понижавајућим поступањем повређује неко од личних својстава, понашање се квалификује као дискриминација.

Превенција дискриминације, као и вређања угледа, части или достојанства личности, у смислу овог акта, јесу мере и активности које предузима установа да се предупреди сваки облик дискриминаторног понашања, као и понашања којим се вређа углед, част или достојанство личности, у било ком од односа, подигне свест свих у установи о његовим негативним последицама на лица, групу лица, односно установу.

Принципи и циљеви програма

Принципи програма су:

- стварање сигурног и подстицајног окружења за сваког учесника у образовању,
- неговање атмосфере сарадње,
- уважавање и подстицање конструктивне комуникације,
- развијање позитивног система вредности,
- заштиту од свих облика дискриминације и понашања којим се вређа углед, част или достојанство личности,
- социјалну реинтеграцију дискриминисаног лица и извршиоца дискриминације.

Специфични циљеви у превенцији

Превентивним мерама и активностима заснованим на принципу једнаких могућности, кроз једнакост и доступност права на образовање и васпитање, без дискриминације:

- 1) подиже се ниво свести и осетљивости свих у установи – нулта толеранција на све облике дискриминације и дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности;
- 2) остварује се пуна посвећеност установе и свих њених органа и тела у препознавању, спречавању и сузбијању дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности;
- 3) сви носиоци обавеза заштите од дискриминације у установи (унутрашња заштита) и ван ње (спољашња заштита – породица, јединица локалне самоуправе, надлежни орган унутрашњих послова, центар за социјални рад, здравствена служба, министарство надлежно за послове образовања (у даљем тексту: Министарство).

Специфични циљеви у интервенцији

- Спровођење поступака и процедура реаговања у случајевима сумње или утврђеног вређања угледа, части или достојанства личности и дискриминаторног понашања ;
- Успостављање система ефикасне заштите ученика, запослених и других учесника у образовању;
- Стално праћење и евидентирање врста и учесталости дискриминаторног понашања и процењивање ефикасности програма превенције ;
- Ублажавање и отклањање последица дискриминаторног понашања и реинтеграција ученика у заједницу вршњака и живот установе ;
- Саветодавни рад са ученицима који трпе дискриминацију, извршиоцима дискриминације и сведоцима дискриминације.

Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

Школа има тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања (у даљем тексту: тим за заштиту).

Број и састав чланова тима за заштиту зависи од величине и специфичности установе (ниво, врста, организација рада, издвојена одељења, број учесника у образовању из мањинских и осетљивих друштвених група и др.).

Директор образује тим за заштиту. Стални састав тима за заштиту чине: директор, стручни сарадник–педагог и психолог и секретар установе, а повремено се могу укључивати чланови за конкретне случајеве, из реда наставника, а може из реда родитеља, ученичког парламента, јединице локалне самоуправе, односно стручњака за поједина питања.

Програм превенције дискриминације и дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности у Економско - трговачкој школи „ Књаз Милош“:

1) Начини на који се принципи једнаких могућности и недискриминације уграђују и остварују у свакодневном животу и раду установе на свим нивоима, у свим облицима рада (појединац, одељење, ученички парламент, стручни органи и тимови, родитељски састанци, родитељи као појединци и група, савет родитеља);	Ниво активности	Васпитне активности	Наставне активности	Ваннаставне активности
	Појединац	Разговор са ОС, саветодавни рад педагога Примена позитивних приступа у раду са ученицима	Евиденција постигнућа ученика и тражење одговарајућег начина учења за сваког ученика; подстицање, похваљивање; укључивање на допунску или додатну наставу и прилагођавање начина рада ученику, Примена позитивних приступа у раду са ученицима и индивидуализација рада	Прилагођавање рада на секцији интересовањима ученика Анкетирање о ваннаставним активностима за које су заинтересовани ради планирања за следећу годину Промоција активности ученика у школи и ван ње Размена ученика са партнерским школама Сарадња са ученицима

			из других школа
Одељење	Правила лепог понашања за одељење Подстицате е организова ња заједничких позитивних активности, подстицање и неговање другарства, реализација хуманитарн их активности Одговарајућ и садржаји на часовима ОС у складу	Одговарајуће теме се користе за причу о Конвенцији о правима детета и поштовању дечијих и људских права, културном идентитету и вредностима, уважавању и прихватању различитости и толеранцији.	Подстицање на креативно и садржајно коришћење слободног времена укључивањем у ваннаставне активности Упознавање са постојећим секцијама, предлагање нових садржаја,
		са ГПР, прилагођавање садржаја потребама ученика и актуелним догађајима Пружање вршњачке подршке	Анкетирање ученика од стране наставника у циљу самовредновања сопственог рада
Ученички парламент	Учешће представника у раду Тима за заштиту Учешће представника у раду ШО Учешће у планирању заједничких активности за укључивање родитеља у живот и рад школе	Сарадња са директором и руководством школе, предлагање, изношење мишљења, анализа проблема Учешће представника у раду ШО Учешће представника у раду тима за самовредновање	Промоција фер плеја у спорту Вршњачке едукације Организација учешћа у манифестацијама у школи И граду Вече матураната Учешће у раду ШО Учешће представника у раду тима за самовредновање

	Стручни органи	Предлагање мера	Размена искустава и подстицање коришћења разноврсних метода рада како би сваки ученик могао да учи на начин који му највише одговара Похваљивање и награђивање одличних ученика Пружање додатне подршке ученицима у складу са њиховим образовним потребама	Похваљивање успешних и ангажованих ученика Учешће на такмичењима Подршка ваннаставним активностима, обogaћивање садржаја и начина промоције активности ученика
	Тимови	Панои, обавештења, спортске активности	Предлагање садржаја који се могу користити за	Подршка ваннаставним активностима, обogaћивање садржаја и начина промоције активности ученика
			превенцију дискриминаторног понашања	обogaћивање садржаја и начина промоције активности ученика
	Родитељски састанци	Предлагање мера ОС, дискусија о актуелним проблемима По потреби укључивање ППС, директора и др.	Анализа проблема у настави, предлагање мера ОС Информисање о допунској и додатној настави	Информисање о ваннаставним активностима у школи и успешним ученицима
	Родитељи	Уједначавање васпитног утицаја кроз сарадњу са ОС, педагогом, директором, наставницима, Учешће у дежурству у школи	Сарадња са ОС и предметним наставницима, редовно праћење успеха детета, Укључивање детета у допунски и додатни рад	Подстицање деце да се укључе у ваннаставне активности Праћење активности у оквиру Дана ваннаставних активности
	Савет родитеља	Акције укључивања родитеља у живот и рад школе; Учешће чланова из СР у раду Тима за дзаштиту		Предлагање активности, учешће у промоцији постигнућа ученика
2) Начини на које се пружа додатна подршка учесницима образовања и њиховим родитељима из мањинских и осетљивих друштвених група, а нарочито, у случају сметњи у	Тим за инклузивно образовање у сарадњи са тимовима за додатну подршку и тимом за заштиту: У складу са одговарајућим правилницима и предвиђеним корацима пружа се додатна подршка ученицима и њиховим родитељима из мањинских и осетљивих друштвених група, а нарочито, у случају сметњи у развоју и инвалидитета, здравствених тешкоћа, недовољног познавања српског језика или језика на коме се изводи настава, ризика од напуштања образовања и васпитања и др. - Израда педагошког профила; - Израда, реализација, праћење и вредновање ИОП-а; - Прилагођавање простора и услова у којима се одвија настава у школи (отклањање физичких баријера, осмишљавање додатних и посебних облика активности, израде посебног распореда активности итд. - Прилагођавања метода рада, наставних средстава и дидактичког материјала, начина			

<p>развоју и инвалидитета, здравствених тешкоћа, недовољног познавања српског језика или језика на коме се изводи настава, ризика од напуштања</p>	<p>давања инструкције и задавања задатака, праћења напредовања, начина усвајања садржаја, провере знања, организације ситуација учења, постављања правила понашања и комуникације и др.</p>
<p>образовања и васпитања и др.;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Измена садржаја активности у васпитној групи, односно садржаја учења и исхода образовања и васпитања. - Информисање и едукација ученика и родитеља; - Укључивање ученика и додатне допунске облике рада и рад секција;
<p>3) Стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција за промовисање и развијање културе људских права, интеркултуралности, толеранције, превазилажење стереотипа и предрасуда код учесника у образовању, рад у мултикултуралној групи, односно одељењу, стварање инклузивног окружења, препознавање дискриминације и целисходно реаговање на дискриминаторно понашање;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Тим за заштиту: Упознавање запослених са Правилником, достављање материјала у електронској форми; Радионица за одељењске старешине, - Упознавање запослених са литературом и корисним публикацијама из ове области, упућивање на изворе на интернету, - Израда материјала који може помоћи наставницима у свакодневном раду, - Сагледавање потреба за учешћем наставника на семинарима, организовање у складу са могућностима, - Размена искустава и примера добре праксе са партнерским школама. - Стручно усавршавање запослених ради унапређења компетенција за промовисање и развијање културе људских права, интеркултуралности, толеранције, превазилажења стереотипа и предрасуда код ученика, рад у мултикултуралном групи/одељењу, стварање инклузивног окружења, препознавање дискриминације и целисходно реаговање на дискриминаторно понашање, у школи на састанцима стручних органа и ван установе.
<p>4) Начине информисања о правима, обавезама и одговорностима учесника у образовању у спречавању и заштити од дискриминације и дискриминаторног понашања;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - На седницама одељењских већа, Наставничком већу, на Педагошком колегијуму - Информисање путем штампаног материјала, електронском поштом, истицањем паноа у канцеларијама, учионицама и ходницима - Истицање на огласној табли: чланови Тима, доступност, телефон за пријаву насиља - Објављивање информација на сајту школе о реализованим активностима.

<p>5) Облици и садржаји рада са учесницима у образовању ради превазилажења стереотипа и предрасуда, развијања свести о опасности и штетним последицама</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Реализација тема везаних за превазилажење стереотипа и предрасуда, развијање свести о опасностима и штетним последицама дискриминације, унапређивање толеранције и разумевања, интеркултуралности, уважавања и поштовања различитости и др. у оквиру наставних садржаја, часова одељењског старешина и ваннаставних активности. - Обезбеђивање да се принципи једнаких могућности и недискриминације уграђују у свакодневни живот и рад школе на свим нивоима, у свим облицима рада и стварање сигурног и подстицајног окружења, 		
<p>дискриминације, унапређивања толеранције и разумевања, интеркултуралности, уважавања и поштовања различитости и др.;</p>	<p>неговање атмосфере сарадње, уважавања и конструктивне комуникације, развијање позитивног система вредности кроз све активности и подручја деловања у школи.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пружање додатне подршке ученицима из мањинских и осетљивих друштвених група и њиховим родитељима и примена мера додатне подршке ученицима у складу са Програмом инклузивног образовања и васпитања - Стручно усавршавање запослених ради унапређења компетенција за промовисање и развијање културе људских права, интеркултуралности, толеранције, превазилажења стереотипа и предрасуда код ученика, рад у мултикултуралном групи/одељењу, стварање инклузивног окружења, препознавање дискриминације и целисходно реаговање на дискриминаторно понашање, у школи на састанцима стручних органа и ван установе. - Информисање ученика о правима, обавезама и одговорности у спречавању и заштити од дискриминације и дискриминаторног понашања на часовима одељењског старешине/одељењске заједнице. - Вршњачки едукатори ће реализовати радионице или припремити презентације за ученике. - Информисање у оквиру саветодавног рада педагошке службе. 		
<p>6) Облици и садржаји рада са учесницима у образовању који трпе, чине или сведоче дискриминаторно понашање;</p>	<p>Циљна група</p> <p>Учесници у образовању који трпе дискриминаторно понашање</p>	<p>Садржаји рада</p> <p>Разговор са починиоцем и оним ко трпи последице дискриминаторног понашања о њиховом односу и надзор како до дискриминације не би дошло.</p> <p>Повремено састајање са родитељима ученика/це који трпи последице дискриминаторног понашања, родитељима његових/њених подрживача ради повећања самопоштовања, оснаживања, тражења заштите и подршке од одраслих и вршњака и праћења промене у развоју позитивних социјалних односа, ради увида у односе и дружење ван школе</p>	<p>Начини рада</p> <p>ОС у сарадњи са ППС организовањем састанака, позивањем на разговор</p>

	Сведоци дискриминаторног понашање	Уколико су посматрачи, подстаћи их да не ћуте јер тако не штите никога. Поучавати децу како да реагују у случајевима дискриминације и шта ћемо ми одрасли тада учинити.	ОС на састанцима ОЗ		
	Учесници у образовању који врше дискриминаторно понашање	Разговор са починиоцем и оним ко трпи последице дискриминације о њиховом односу Потенцијално склапање договора са починиоцем о промени понашања Повремено састајање са родитељима починиоца, његових подрживача ради праћења промене у њиховом односу и увид у њихов однос и дружење ван школе	ОС у сарадњи са ППС		
7) Начини, облици и садржаји сарадње са родитељима, јединицом локалне самоуправе, надлежним органима, службама и др.;	Сарадња			Превенција	Интервенција
		Начин	Облик	Садржај	Садржај
	Породица	Групни – родитељски састанци	Излагање ОС	Појам дискриминације и начини препознавања Слободно време младих и ваннаставне активности у школи	Начин реаговања, Тим за заштиту од ДНЗЗ
		Индивидуални	Разговор са ОС и /или ППС	Карактеристике детета и развојног периода	Информисање о дискриминаторном понашању,
				договарање о мерама које ће се предузети	
		Штампани материјал	Информисање о активностима у школи	Информисање о поступању у ситуацији дискриминације	

Локална самоуправа	Непосредно	Манифестације	Учешће ученика, промоција позитивних вредности Учешће представника у раду Тима за заштиту од ДНЗЗ	
Полиција	Непосредно	Школски полицајац	Обавештавање о потенцијално ризичним ситуацијама и сумњама	Укључивање у спољашњу заштитну мрежу, заједничко решавање проблема
Центар за социјални рад и Здравствена служба	Непосредно	Сарадња и упућивање дописа	Одржавање трибина, предавања за ученике и /или родитеље, запослене	Укључивање у спољашњу заштитну мрежу, заједничко решавање проблема
	Посредно	Штампани материјал, плакати, постери	Информисање, едукација	Информисање, едукација
Министарство просвете, надлежна Школска управа	Непосредно	Сарадња и упућивање дописа	Информисање, едукација	Информисање у року од 24 сата од догађаја
				Укључивање у спољашњу заштитну мрежу, заједничко решавање проблема
Повереник, Заштитник грађана	Непосредно	Сарадња и упућивање дописа	Сарадња и упућивање дописа	

<p>8) Начини поступања у случајевима подношења пријаве установи, односно притужбе Поверенику и кривичне пријаве надлежном органу због дискриминаторског поступања и поступања којима се вређа углед, част или достојанство личности;</p>	<p>Сазнање о дискриминаторном понашању у установи може да се добије: опажањем, на основу сумње или информације да се дискриминација припрема, догађа или се догодила. Информација може да се добије непосредно – усмено, у писаном облику, коришћењем дигиталних средстава, поверавањем од самог дискриминисаног учесника у образовању или посредно – од његовог родитеља, вршњака, запослених, трећих лица као сведока, као и на основу анонимне пријаве.</p> <p>Редослед поступања у интервенцији зависи од тога да ли се дискриминаторно понашање припрема, догађа или се догодило.</p> <p>Редослед поступања у интервенцији је следећи:</p> <p>1) Проверавање добијене информације да се дискриминаторно понашање припрема или се догодило обавља се прикупљањем информација – директно или индиректно. Циљ проверавања информације јесте утврђивање одлучујућих чињеница на основу којих се потврђује или одбацује сумња на дискриминаторско поступање. Током прикупљања информација поштују се принципи утврђени Конвенцијом и правила која се примењују у поступцима у којима учествује малолетно лице – дете и ученик.</p> <p>Установа проверава сваку информацију о дискриминаторном понашању прегледом видео записа, уколико установа има електронски надзор над простором, анонимном анкетом учесника у образовању и на други начин примерен облику и врсти дискриминаторног понашања.</p> <p>У случају непотврђене сумње дискриминаторног понашања, појачава се васпитни рад и прати понашање учесника у образовању. Када се потврди сумња, директор и тим за заштиту предузимају мере и активности за повреду законске забране дискриминације.</p>			

	<p>2) Зауостављање дискриминаторног понашања и смиривање учесника јесте обавеза свих запослених у установи, а нарочито најближег присутног запосленог, дежурног наставника, односно васпитача или радника обезбеђења да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике.</p> <p>У случају да запослени процени да не може сам да зауостави дискриминаторно понашање зато што је сукоб високо ризичан, као и због истовременог физичког насиља, одмах ће тражити помоћ.</p> <p>Након зауостављања сукоба, ако се посумња у повређивање дискриминисаног лица, затражиће се пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад.</p> <p>Смиривање учесника подразумева, најпре, одвојене разговоре са извршиоцем дискриминације и са дискриминисаним лицем, а ако се процени да је могућ, без опасности по наставак сукоба, и заједно учесницима и родитељима.</p> <p>3) Обавештавање и позивање родитеља је обавеза установе. Одмах након зауостављања сукоба учесника – детета или ученика (као дискриминисаног лица и извршиоца дискриминације) установа обавештава и позива родитеља на пријављени број контакт телефона. Уколико родитељ није доступан, установа одмах обавештава центар за социјални рад.</p> <p>4) Прикупљање релевантних информација и консултације врше се у установи ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа дискриминације, ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције. Нивои дискриминације, на основу овог акта, за учесника у образовању су: први, други и најтежи – трећи ниво. Процену нивоа увек врши тим за заштиту. Да би извршио правилну процену, тим за заштиту прикупља све релевантне податке, консултује, осим директора, одељењског старешину, дежурног наставника, односно васпитача, радника обезбеђења, другог запосленог као очевица, представника ученичког парламента. Тим за заштиту информише родитеље и укључује их у појачан васпитни рад и план заштите од дискриминације.</p> <p>Уколико у току консултација у установи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво дискриминације, као и да одреде одговарајуће мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: Министарство – школску управу, центар за социјални рад, полицију, здравствену службу, Повереника и др.</p> <p>5) Предузимање мера и активности према учеснику у образовању, и то за све нивое дискриминације. План заштите од дискриминације сачињава се за конкретну ситуацију сваког од нивоа и за све учеснике –</p>
--	---

	<p>дискриминисано лице, извршиоца дискриминације и сведоке. План заштите од дискриминације зависи од: узраста и броја учесника, облика и нивоа дискриминације, последица по лице и колектив и сл.</p> <p>План заштите од дискриминације садржи: активности усмерене на промену понашања и ставова који су допринели дискриминаторном понашању – појачан васпитни рад и по интензитету примерен повреди законске забране (интензиван), рад са родитељем, васпитном групом, односно одељењском заједницом, укључивањем ученичког парламента и савета родитеља, а по потреби и органа управљања; носиоце тих активности временску динамику; начине којима ће се обезбедити поновно укључивање свих учесника у заједницу. Мере и активности се предузимају укључивањем учесника у образовању, усклађене са његовим развојним могућностима. Када тим за заштиту процени да постоји потреба да се, осим појачаног васпитног рада или васпитног рада који у интензитету одговара потребама ученика, прилагоди и образовно-васпитни рад, предложиће тиму за пружање додатне образовне подршке припрему индивидуалног образовног плана.</p> <p>План заштите од дискриминације сачињава тим за заштиту заједно са одељењским старешином, односно васпитачем, психологом, педагогом (уколико нису чланови тима за заштиту), директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. У припрему плана заштите, када год је могуће, установа ће укључити представнике одељењске заједнице, односно групе, ученичког парламента, као и учеснике у дискриминацији.</p> <p>План заштите укључује и информације о мерама и активностима које установа предузима самостално, у сарадњи са другим надлежним организацијама и службама и када друге надлежне организације и службе спроводе активности самостално. Када су у мере и активности укључене друге организације и службе, одређују се задаци, одговорна лица, динамика и начини међусобног извештавања.</p> <p>За сваки процењени ниво дискриминације директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство – надлежну школску управу, у року од 24 сата од догађаја. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако тим за заштиту, полиција или центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета и ученика.</p> <p>Уколико је комуникација са медијима неопходна, одговоран је директор, осим ако постоји сумња или је утврђено да је директор извршилац дискриминације. У том случају комуникацију са медијима остварује председник органа управљања.</p>
	<p>б) Праћење ефеката предузетих мера и активности прати установа (одељењски старешина, васпитач, тим за заштиту, психолог и педагог, ако нису чланови тима) ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности установе. Установа прати понашање учесника у образовању које је дискриминисано лице и које је извршилац дискриминације, али и оних који су индиректно били укључени (сведоци).</p> <p>Прати се и укљученост родитеља и других надлежних органа, организација и служби. Ефекте предузетих мера прате и надлежне службе Министарства.</p>
9)	<p>Начини праћења, вредновања и извештавања органа установе о остваривању и ефектима програма спречавања дискриминације и дискриминаторног понашања, а нарочито, у односу на:</p>

<p>(1) учесталост дискриминаторног понашања и број поднетих пријава, притужби, односно кривичних пријава; (2) распрос трањеност различитих облика дискриминације; (3) број лица изложених дискриминаторном понашању;</p>	<p>Из евиденције тима за заштиту, из евиденције секретара о покренутих васпитно дисциплинским поступцима за ученике и поступцима дисциплинске одговорности за запослене, поднетим прекршајним/кривичним пријавама.</p> <p>На основу анализе стања у остваривању равноправности и једнаких могућности врши се праћење и вредновање реализованих активности и предузетих мера.</p> <p>Анализа се разматра у одељењима (часови одељењског старешине и одељењских заједница), на родитељским састанцима, ученичком парламенту, стручним органима и тимовима и на савету родитеља. Орган управљања разматра и питања дискриминације у оквиру доношења аката установе (развојни план, годишњи план рада, план стручног усавршавања запослених), усвајања извештаја о њиховом спровођењу и разматрања поштовања општих принципа, остваривања циљева образовања и васпитања и стандарда постигнућа, најмање два пута годишње кроз извештаје директора о свом раду и раду установе.</p>
<p>(4) учесталост и број васпитно-дисциплинских поступака против ученика и дисциплинских поступака против запослених због дискриминаторног понашања;</p>	<p>- За ученике: Евиденција одељењских старешина и извештавање на седницама ОВ о броју изречених васпитно- дисциплинских мера -За запослене: Директор и секретар дају податке</p>
<p>(5) број и ефекте предузетих мера и активности које међу учесницима у образовању промовишу толеранцију,</p>	<p>Из евиденције тима за заштиту и одељењских старешина. Ефекте предузетих мера и активности прати одељењски старешина, тим за заштиту и педагог ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности.</p>
<p>уважавање различитости, једнаке могућности и недискриминацију;</p>	
<p>(6) број и ефекте акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ вршњака;</p>	<p>Тим за подршку ученицима и тим за заштитуу сарадњи са руководиоцима секција воде евиденцију о реализованим акцијама и активностима Тим заштитуу сарадњи са ППС анкетира ученике</p>
<p>(6) степен и квалитет укључености родитеља у спречавање свих облика дискриминације и др.;</p>	<p>Евиденција о сарадњи и свим облицима укључивања родитеља у живот и рад установе Анализа сарадње на Савету родитеља, планирање заједничких активности</p>
<p>(7) остварене обуке стручног усавршавања за спречавање дискриминаторног понашања и</p>	<p>- Тим за професионални развојприкупља податке и саопштава на НВ у оквиру анализе стручног усавршавања која се врши у јуну месецу, која је саставни део Извештаја -Тимови за професионални развој и заштиту дају предлог потреба даљег усавршавања на нивоу школе, организованих обука, на нивоу стручних органа, као и личног усавршавања наставника, која је саставни део ГПР за наредну школску годину</p>

потребе даљег усавршавања.	

Ради континуираног праћења ефеката програма спречавања дискриминаторног понашања, школа врши анализу стања у остваривању равноправности и једнаких могућности. У припреми анализа учествују и представници учесника у образовању и родитеља. Анализа се разматра у одељењима (часови одељењског старешине и одељењских заједница), на родитељским састанцима, ученичком парламенту, стручним органима и тимовима и на савету родитеља. Орган управљања разматра и питања дискриминације у оквиру доношења аката установе (развојни план, годишњи план рада, план стручног усавршавања запослених), усвајања извештаја о њиховом спровођењу и разматрања поштовања општих принципа, остваривања циљева образовања и васпитања и стандарда постигнућа, најмање два пута годишње кроз извештаје директора о свом раду и раду установе.

Мере превенције осипања ученика

Економско -трговачку школу „ Књаз Милош“ пре завршетка школовања напушта мали број ученика. Неки ученици се испишу из школе због преласка у друге школе. Ради се углавном о ученицима првих разреда који нису задовољни распоређивањем наком завршног испита. Током школске године ученици из других школа подносе молбе и уписују се у нашу школу. За поједина занимања интересовање је толико да се за једно слободно место пријави више ученика. Овде се углавном ради о атрактивним четворогодишњим образовним профилима али и трогодишњим занимањима која ученицима омогућавају запошљавање одмах након завршетка школовања.

На превенцији осипања ученика интезивно се ради кроз саветодавни рад одељењских старешина, педагога, директора школе, рада стручних тимова. По потреби се у укључивање и решавање проблема ученика и породице сарађује са установама здравствене и социјалне заштите. Континуирано се води евиденција о ученицима из осетљивих друштвених група и у складу са природом тешкоћа које се пред учеником и породицом налазе, ради на пружању адекватне додатне подршке.

Како би се радило на превенцији осипања ученика важно је утврдити код сваког појединачног ученика шта је довело до жеље за исписивањем из школе и када су у питању разлози на које школа може да утиче, пружити подршку и утицати на развијање мотивације за неодустајање од школовања.

Овим пословима баве се педагошка служба, одељењске старешине, наставници, директор, а по потреби и секретар школе.

Друге мере усмерене на достизање циљева образовања и васпитања које превазилазе садржај појединих наставних предмета

Ради јачања образовно-васпитне делатности школе, подстицања индивидуалних склоности и интересовања, правилног коришћења слободног времена, развијања и неговања другарства и пријатељства, школа реализује слободне активности и као мере усмерене на достизање циљева образовања и васпитања кроз:

- Сарадњу са установама социјалне и здравствене заштите у локалној средини

- Учествовање у секцијама чије се активности реализују у школи
- Посете Сајмовима у складу са потребама, могућностима и интересовањима
- Учествовање у предавањима, радионицама и трибинама како у школи, тако и у граду
- Оснаживање рада Парламента ученика у реализацији идеја и предлога
- Организовање школских приредби
- Учествовање у активностима везаним за промоцију школе
- Учествовање у хуманитарним акцијама као и радним акцијама које спроводи локална самоуправа

План стручног усавршавања директора, стручних сарадника и других запослених у школи

Активност	Носилац	Временска динамика	Извори доказа
Израда личног плана професионалног развоја	Наставник, стручни сарадник, директор	До 14. септембра сваке школске године	Лични план професионалног развоја
Израда плана стручног усавршавања који је саставни део ГПР	Тим за професионални развој запослених	До 14. септембра сваке школске године	План стручног усавршавања
Стручно усавршавање у установи	Наставник, стручни сарадник, директор, други запослени	Континуирано током сваке школске године	Записници са састанака СВ, седница НВ и извештаји о СУ
Стручно усавршавање ван установе	Наставник, стручни сарадник, директор, други запослени	Континуирано током сваке школске године	Уверења са семинара, стручних скупова и обука
Обезбеђивање равномерне укључености запослених у стручно усавршавање	Директор, Педагошки колегијум, Тим за професионални развој запослених	Континуирано током сваке школске године	Записници са састанака органа школе

План напредовања и стицања звања наставника и стручних сарадника

Активност	Носилац	Временска	Извори доказа
Информисање наставника о поступку стицања звања и подстицање на укључивање у ову процедуру	Тим за професионални развој запослених	Септембар-октобар и по потреби током школске године	Записник са седница Наставничког већа
Пријављивање заинтересованих наставника подношењем захтева	Наставник или стручни сарадник	Током школске године, а најкасније четири месеца пре краја другог полугодишта	Поднет захтев установи
Подношење доказа о испуњености услова за стицање звања	Наставник или стручни сарадник	Након подношења захтева	Поднети докази

Спровођење поступка	Наставник или стручни сарадник, директор и други органи унутар школе и ван школе, према потреби	Након подношења доказа	Документација и евиденција
---------------------	---	------------------------	----------------------------

План укључивања родитеља, односно другог законског заступника у рад школе

Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно другим законским заступницима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења. Укључивање родитеља на различите начине у живот школе помаже родитељима да разумеју како најбоље да подрже своје дете у учењу, али и начин на који школа функционише као и улогу наставника као партнера у образовно васпитном утицању на развој личности детета. Програм сарадње са породицом реализује се кроз следеће области и садржаје:

- **Информисање родитеља:** на самом почетку школовања кроз информисање родитеља основаца образовним профилима које школа нуди, касније на родитељским састанцима и кроз упознавање родитеља са правима и обавезама, са правилницима, Плановима и програмима наставе и учења, специфичностима образовног профила за који се ученици школују, инклузивним принципима и праксом која у школи постоји, затим са успехом ученика и мерама за побољшање успеха које се у школи примењују, различитим извештајима и анализама у складу са законским обавезама, важним информацијама о дешавањима и раду школе.

- **Саветовање родитеља** кроз саветодавни рад одељењског старешине, предметних наставника, ПП службе, директора, помоћника директора и по потреби секретара школе. Пружање помоћи родитељима у остваривању васпитне функције породице реализује се и кроз конкретне контакте где се прикупљају подаци о карактеристикама ученика, сазнања о интересовањима и потребама ученика и породичним приликама и условима за рад код куће, воде се разговори о актуелним темама везаним за развојни период и специфичности средњешколског узраста.

- **Укључивање родитеља** у активности школе у складу са могућностима и интересовањима и обавезно укључивање рада Савета родитеља. Пожељни су различити начини укључивања родитеља у рад Школе, као на пример, кроз учешће у остваривању програма ваннаставних активности, учешће у остваривању друштвено-корисног рада, организацију програма културне и јавне делатности Школе.

- **Консултовање у доношењу одлука** око питања из њихове надлежности и учешће родитеља у раду Савета родитеља. Савет родитеља предлаже представнике родитеља, односно других законских заступника ученика у орган управљања, предлаже свог представника у све обавезне тимове установе, учествује у поступку избора уџбеника, разматра предлог школског програма, развојног плана, годишњег плана рада, разматра извештаје о остваривању програма образовања и васпитања, развојног плана и годишњег плана школе, спољашњем вредновању, самовредновању, завршном испиту, резултатима националног и међународног тестирања и спровођење мера за обезбеђивање и унапређивање квалитета образовно-васпитног рада, разматра намену коришћења средстава од донација и од проширене делатности установе, предлаже органу управљања намену коришћења средстава остварених радом ученичке задруге и прикупљених од родитеља, односно другог законског заступника, разматра и прати услове за рад установе, услове за одрастање и учење, безбедност и заштиту деце и ученика, даје сагласност на програм и организовање екскурзије, и разматра извештај о остваривању, предлаже представника и његовог заменика за локални савет родитеља.

Савет родитеља своје предлоге, питања и ставове упућује органу управљања, директору, стручним органима установе и ученичком парламенту.

План сарадње са другим школама, привредним друштвима и другим органима и организацијама

Институција са којом се сарађује	Садржај сарадње	Начин сарадње	Време реализације	Реализатори
Позориште у граду	Праћење позоришних представа	Посете, праћење, договор	Током школске године	Стручна већа, стручни сарадници

Градски културни центар	Праћење дешавања, поставки изложби, хуманитарних активности	Посете предавањима, манифестацијама	Током школске године	Предметни наставници, одељењске старешине, стручни сарадници
Црвени крст	Реализација пројеката, Предавања, хуманитарне акције	Обуке, предавања	Током школске године	Педагошка служба, ученички парламент
Библиотека у граду	Промоције књига, учешће у акцији учлањења у градску библиотеку	Посете, промоције	Током школске године	Стручна већа, библиотекари
Народни музеј	Праћење поставки	Посете, изложбе, договор	Током школске године	Стручна већа, стручни сарадници
Градска галерија	Праћење изложби	Посете, изложбе	Током школске године	Стручна већа
Дом здравља	Систематски прегледи, индивидуални прегледи, хитни случајеви, вакцинације, предавања, консултације	Прегледи, интервенције, договор	Током школске године	Одељењске старешине
Служба за трансфузију крви	Акције добровољног давања крви	Организација две акције	Јесен, пролеће	Одељенске старешине
Институција са којом се сарађује	Садржај сарадње	Начин сарадње	Време реализације	Реализатори
Центар за социјални рад	Размена информација о социјалној ситуацији појединих ученика и заједничке активности	Договор, размена информација	Током школске године	Педагог, одељенске старешине
Национална служба запошљавања	Расписивање конкурса за запослене, потребе за кадровима током школске године	Договор, заједничке активности	Током школске године	Секретар

Одељење за друштвене делатности Града Горњи Милановац	Подршка, сарадња	Сарадња	Током школске године	Директор и секретар
Градска управа	Финансирање, подршка, сарадња	Сарадња	Током школске године	Директор школе Секретар Шеф рачуноводства
Министарство просвете, науке и технолошког развоја РС	Информисање, обавештавање, сарадња, саветодавни послови	Информисање, сарадња	Током школске године	Директор, секретар
Школска управа у Чачку	Информисање, обавештавање, сарадња, саветодавни послови	Информисање, сарадња, саветовање	Током школске године	Директор, секретар, педагог
Министарство финансија	Финансирање, извештавање	Сарадња	Током школске године	Шеф рачуноводства
Институција са којом се сарађује	Садржај сарадње	Начин сарадње	Време реализације	Реализатори
Полицијска станица Горњи Милановац	Предавања, превенција, сарадња	Сарадња	Током школске године	Директор, педагог, дежурни наставници
Регионални центар за професионални развој запослених у образовању	Организовање семинара и похађање семинара	Учешће на семинарима	Током школске године	Наставници, директор, педагог
Завод за унапређење образовања и васпитања	Унапређење образовно-васпитног рада	Анализа, извештаји	Током школске године	Директор, Координатори тимова
Компаније у којима наши ученици реализују практичну наставу	Реализација практичне наставе	Регулисан Уговором	Током школске године	Директор Наставник практичне наставе, организатор практичне наставе
Основне и средње школе у граду	Заједничке активности, размена информација о ученицима	Сарадња	Током школске године	Директор, помоћници директора, педагог, предметни наставници, тим за промоцију школе
Средње школе Моравичког округа	Заједничке активности, обуке, размена знања и искустава, организација такмичења	Сарадња	Током школске године	Директор, наставници, педагог

Средње стручне школе у земљи и иностранству	Заједничке активности, обуке, размена знања и искустава, организација такмичења	Сарадња	Током школске године	Директор, наставници
Заједнице стручних школа	Састанци и договори, организација такмичења и друго	Сарадња	Током школске године	Директор
Институција са којом се сарађује	Садржај сарадње	Начин сарадње	Време реализације	Реализатори
Академије струковних студуја	Презентација и подела пропагандног материјала ученицима завршних разреда, пословно техничка сарадња	Презентација	Април - мај	Директор, педагог
Факултети и високе школе из других градова	Презентација и подела пропагандног материјала факултета и високих школа ученицима завршних разреда	Презентација	Април - мај	Директор, ППС, одељењске старешине
Електронски и штампани медији: „Таковске новине“ „ГМ инфо“	Праћење важнијих догађаја у школи	Информисање о школи	Током школске године	Директор

--	--	--	--	--

Друга питања од значаја за развој школе: Развијање дигиталних компетенција у школи

Задатак: Дигитализација школских процеса и активности

Активност / кораци за унапређење	Индикатори успешности	Време реализације	Ресурси
Развијање и унапређивање школске и електронске платформе у складу са потребама школе и техничким могућностима саме платформе	Школска платформа за учење, сарадњу и комуникацију унапређена у складу са школским процесима и активностима	Администратор платформе	Гугл учионица

Задатак: Оснаживање ученика и наставника за примену дигиталних технологија за наставу и учење

Активност / кораци за унапређење	Индикатори успешности	Носиоци активности	Време реализације	Ресурси
Подршка ученицима у примени дигиталних технологија и школске платформе за учење и сарадњу	Ученицима се пружа континуирана подршка током реализације редовне наставе и ваннаставних активности	Предметни наставници и одељенске старешине	континуирано	Гугл учионица
Остваривање	Отворени налози	Наставници	На почетку сваке	Гугл учионица

налога ученицима првог разреда и обука за примену школске платформе за реализацију наставе	ученицима првог разреда и реализоване обуке за ученике	информатике и одељенске старешине	школске године	
Пружање подршке наставницима приправницима у примени дигиталних технологија и школске платформе за наставу и сарадњу	Наставницима приправницима се пружа континуирана подршка током коришћења платформе за реализацију наставе	Модератор Гугл учионице	Током школске године	Гугл учионица

Задатак: Унапређење инфраструктуре и опреме за реализацију наставе и учења

Активност / кораци за унапређење	Индикатори успешности	Носиоци активности	Време реализације	Ресурси
Редовно одржавање рачунарске мреже у школи	Рачунарска опрема и интернет мрежа се редовно одржавају	Техничар одржавања информационих система и технологија	Континуирано	Материјални ресурси
Набавка нове опреме у складу са потребама и материјалним могућностима школе	Нова опрема се набавља у складу са планом набавке	Директор у сарадњи са колегијом	По потреби и у складу са могућностима	Материјални ресурси

Задатак: Подршка професионалног развоја наставника

Активност / кораци за унапређење	Индикатори успешности	Носиоци активности	Време реализације	Ресурси
Подстицање наставника да се континуирано усавршавају и размењују искуства о примени дигиталних технологија	Наставници у школи се континуирано усавршавају у примени дигиталних технологија	Тим за професионални развој у сарадњи са руководством школе	Континуирано	Материјални ресурси

Задатак: Унапређење дигиталних компетенција ученика и наставника за коришћење алата за вредновање и оцењивање

Активност/ кораци за унапређење	Индикатори успешности	Носиоци активности	Време реализације	Ресурси
Подстицање наставника да користе дигиталне технологије за сумативно у формативно оцењивање, за прикупљање и	Наставници користе дигиталне технологије у вредновању постигнућа ученика	Руководство школе	Током школске године	

обраду података о активностима и постигнућу ученика и за пружање повратних информација				
--	--	--	--	--

Задатак: Унапређење дигиталних компетенција ученика и наставника за коришћење алата за вредновање и оцењивање

Активност / кораци за унапређење	Индикатори успешности	Носиоци активности	Време реализације	Ресурси
Наставници подстичу ученике да примењују дигиталне технологије у вредновању свог рада и рада других ученика	Ученици користе дигиталне технологије за вредновање свог рада и рада других ученика	Наставници	Током школске године	
Подстицање ученика да користе дигиталне технологије за постављање циљева у учењу	Ученици користе дигиталне технологије за постављање циљева у учењу	Наставници	Током школске године	

Праћење и вредновање реализације у посебним областима развоја школе

Реализација посебних области развоја планира се сваке школске године Годишњим планом рада школе у оквиру одговарајућих области овог документа и / или акционог плана за реализацију РПШ када су активности обухваћене одређеним областима квалитета.

Чланови СА за развојно планирање пратиће оствареност посебних области у оквиру Развојног плана на основу периодичног и годишњег извештаја о раду школе и извештаја о раду директора, записника са седница Наставничког већа, Савета родитеља. Педагошког колегијума , записника и извештаја стручних већа и актива, извештаја о самовредновању рада школе, извештаја о стручном усавршавању, извештаја о раду тимова који постоје у школи и других показатеља предвиђених РПШ и ГПР.

Вредновање осталих области развојног плана биће реализовано у складу са критеријума који проистичу из прописа за одговарајућу област, на крају сваке школске године.

Економско-трговачка школа
"Књаз Милош"
Вука Караџића 1
Горњи Милановац
број: 606/1
датум: 29.6.2023.

На основу члана 119. став 1. тачка 2. Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник" број 88/17, 27/18, 6/20 и 129/21) и члана 29. Статута Економско-трговачке школе "Књаз Милош", Школски одбор Економско-трговачке школе "Књаз Милош" из Горњег Милановца, на седници од 29.6.2023. године доноси

О Д Л У К У

Доноси се Развојни план Економско-трговачке школе "Књаз Милош" за период од 2023. године до 2028. године.

председник Школског одбора
Данијела Јанковић

